

YKSITYISYYS VERKOSSA

Milka Kurki-Suonio
Pro Gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Kevät 2021

YKSITYISYYS VERKOSSA

Milka Kurki-Suonio

Sosiologia

Maisterintutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Pertti Jokivuori

Kevät 2021

sivumäärä: 66 sivua + liitteet 4 sivua

TIIVISTELMÄ

Tutkielman tehtävänä on selvittää yksityisyyden kysymystä ja kokemusta EU-kansalaisten keskuudessa vuonna 2019. Yksityisyyden tarkastelu keskittyy yksityisyyteen verkossa toimiessa. Ongelmaa lähestytään selvittämällä, ovatko EU-kansalaiset huolissaan yksityisyydestään ja toiseksi pyritään selvittää, mitkä tekijät selittävät sitä, että toiset ovat mahdollisesti enemmän huolissaan yksityisyydestään kuin toiset. Tutkielmassa tarkastellaan yksityisyyttä sosiaalisena ilmiönä, joka on saanut monenlaisia muotoja esimerkiksi lainopillisina faktoina. Taustoitan yksityisyyttä verkossa laajasti yksityisyyden käsitteen kautta. Koko tutkielma asettuu modernin aikakauden kontekstiin, minkä vuoksi keskityn erityisesti tarkastelemaan yksityisyyttä modernilla aikakaudella taustoittamalla aihetta historiallisin lähtökohdin. Tutkielma on sekundaarianalyysi Eurobarometristä *Special Eurobarometer 487a* -kyselyaineistosta, jossa tutkittiin yksityisyyttä kvantitatiivisin menetelmin. Tutkielmani tulokset ovat linjassa aiheesta tehdyn aiemman tutkimuksen kanssa, jossa on todettu tiettyjen demografisten taustamuuttujien ennustavan suhtautumista yksityisyyteen verkossa. Keskeisin tutkielmani tulos on kuitenkin se, että yksityisyydestä ollaan huolissaan kaikkialla Euroopassa, mikä osaltaan kertoo tutkimusaiheen tärkeydestä. Voidaankin siis todeta, että aihe vaatii vielä laajaa tutkimusta sekä sosiaalitieteiden, että muiden lähitieteiden osalta.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO JA TAUSTA	1
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1 Digitalisaatio	6
2.3 Yksityisyys käsitteenä	6
3 AIEMPI TUTKIMUS	12
3.1 Sosiodemografisten muuttujien vaikutus yksityisyyden kokemukseen verkossa	12
3.2.1 Ikä ja yksityisyyden paradoksi	12
3.2.3 Sukupuoli, koulutus -ja tulotaso	13
3.2.4 Muut vaikuttavat tekijät	13
3.2.5 Digitaalinen kuilu	14
4. TUTKIMUSKYSYMYKSET	18
5. AINEISTO JA MENETELMÄT	19
5.1 Tarkasteltava aineisto: Eurobarometri 487A	19
5.2. Sekundaarianalyysi	20
5.3. Primaarianalyysi	21
5.4 Erotteluanalyysi	22
6. TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	24
6.1. Kuvaileva analyysi	24
6.1.1 Sukupuoli, ikä, kansalaisuudet ja internetin käyttö	25
7 EROTTUUNALYYSI	33
7.1 Eroteltavat ryhmät	33
7.2. Ryhmiä erottelevat muuttujat	36
7.2.1 Luottamus instituutioihin	37
7.2.2 Valveutuneisuus	38

7.2.3 Desi-tulos	39
7.2.4 Internetin käyttöuseus	40
7.2.5 Ikä, opintojen kesto ja sosioekonominen asema	42
7.2.6 Huolestuneisuus ja yksityisyysasetuksien muokkaus	43
7.3 Erotteluanalyysin tulokset	45
7.3.1 Erotteluanalyysin tulokset “Yksityisyysasetuksien_muokkaus” -muuttujan eri ryhmille	45
7.3.2 Erotteluanalyysin tulokset muuttujalle “Huoli_henkilötiedoista_ja _yksityisyydestä”	51
8 POHDINTA	57
LÄHTEET	61
LIITTEET	67
LIITE 1: Eroteltavien muuttujien vaihteluvälit ja N ennen rekoodausta	67
LIITE 2: Analysoitavien muuttujien vaihteluvälit ja N rekoodauksen jälkeen	68
LIITE 3: Erotteluanalyysiin valitut summamuuttujat	69

TAULUKOT

Taulukko 1: Desi-indeksin osa-alueet

Taulukko 2: Naisten ja miesten osuus aineistossa

Taulukko 3: Vastaajien ikäjakauma kategorisoituna 7 ikäkategoriaan

Taulukko 4: “Kuinka paljon teillä on mielestänne valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin, esim. korjata, muuttaa tai poistaa tietoja?”

Taulukko 5: Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin? Sanoisitteko, että olette...

Taulukko 6: Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkkoyhteisöpalvelussa?

Taulukko 7: Ensimmäisen erotteluanalyysin Wilksin Lambda ja ominaisarvo

Taulukko 8: Ensimmäisen erotteluanalyysin erottelevat muuttujat ja muuttujien arvot

Taulukko 9: Erottelufunktion muuttujien kanoniset korrelaatiot ja “Yksityisyysasetuksien muokkaus” -ryhmien asettuminen erottelufunktiolle

Taulukko 10: Toisen erotteluanalyysin Wilksin Lambda ja ominaisarvo

Taulukko 11: Toisen erotteluanalyysin erottelevat muuttujat ja muuttujien arvot

Taulukko 12: Erottelufunktion muuttujien kanoniset korrelaatiot ja “Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä” -ryhmien asettuminen erottelufunktiolle

KUVIOT

Kuvio 1: Internetin käyttöuseus EU:ssa maittain (European Commission 2019)

Kuvio 2: Sosiaalisen median käyttö

Kuvio 3: Kun olette verkossa (käytätte verkkoyhteisöpalveluita tai mobiilisovelluksia, teette ostoksia verkossa jne.), teitä pyydetään joskus antamaan henkilötietoja. Mitkä ovat tärkeimmät syyne henkilötietojen antamiseen verkossa?

Kuvio 4: Eroteltava ryhmä 1 - Yksityisyys_asetuksien_muokkaus

Kuvio 5: Eroteltava ryhmä 2 - Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä

Kuvio 6: Luottamus summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

Kuvio 7: Valveutuneisuus summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

Kuvio 8: Digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksi (DESI) 2019 -sijoitukset

Kuvio 9: Internetin käyttöuseus -summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

Kuvio 10: Vastaajien ikäskala ja keskiarvo

Kuvio 11: Yksityisyysasetuksien _ Muokkaus summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

1 JOHDANTO JA TAUSTA

”Älköön mielivaltaisesti puututtako kenenkään yksityiselämään, perheeseen, kotiin tai kirjeenvaihtoon älköönkä loukattako kenenkään kunniaa ja mainetta. Jokaisella on oikeus lain suojaan sellaista puuttumista tai loukkausta vastaan.”

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

Oikeus yksityisyyteen on yksi ihmisoikeuksista, josta on säädetty ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 12. artiklassa ja se määritellään myös Suomen laissa kansalaisten perusoikeudeksi.

Yksityisyys kohtaa jatkuvasti suuria rakenteellisia muutoksia, jotka johtuvat niin teknologisista, taloudellisista, poliittisista että lainsäädännöllisistä paineista. Nämä paineet ovat saaneet erilaisia valvonnan ja seurannan muotoja aina valvontakameroiden laajasta käytöstä liikenteen valvontaan. Suurin vaikutus yksityisyyden asemaan on tuonut tullessaan kuitenkin internet ja erinäisiin tarkoituksiin perustuva käyttäjätietojen keruu. Lukemattomat tahot keräävät meistä tietoa samalla, kun käytämme palveluita verkossa. Dataa kerätään muun muassa siitä, mitä sisältöä kulutamme, kenen kanssa juttelemme, missä liikumme, ja niin edelleen. Hoidamme verkossa paljon välttämättömiä arkisia askareita aina laskujen maksamisesta, parturijajan varaukseen ja omien terveystietojen tarkastamiseen. Näiden lisäksi haemme verkosta muun muassa viihdettä, seuraa ja tietoa.

Näistä kaikista toiminnoista jää jäljet palveluntarjoajien järjestelmiin, joissa tietoja säilytetään ja joista tietoja useasti jaetaan taas eteenpäin. Näiden tietojen luovuttaminen eteenpäin voi puolestaan tapahtua joko luvallamme tai ilman sitä. Jätämme jälkeemme jälkiä verkkoon ja mitä enemmän käytämme internetiä, sitä suuremmaksi tämä niin sanottu digitaalinen jalanjälki käy. Digitaalista jalanjälkeä kasvattaa itse tekemämme toimet, kuten sosiaalisen median postaukset ja keskustelupalstoille kirjoittaminen. Tätä kutsutaan aktiiviseksi jalanjäljeksi. Näiden lisäksi suuren osan digitaalisesta jalanjäljestämme on muiden meistä keräämiä ja julkaisemia tietoja. (Kuehn, 2012, s. 68.) Monella lapsella on

esimerkiksi nykyään jo heti syntymästään digitaalinen jalanjälki, kun heistä julkaistaan kuvia ja tekstejä verkon sovelluksissa.

Nämä verkkoon jäävät jäljet kiinnostavat monia. Tietoja keräävät valtioiden turvallisuuspalvelut yleisen turvallisuuden nimissä ja niin sanottua taloudellista verkkovalvontaa harjoittavat lukuisat kaupalliset toimijat, jotka keräävät tietoja monesta eri syystä. Näitä syitä voivat olla esimerkiksi palvelujen kehittäminen sekä markkinoinnin tehostaminen mainoksia kohdentamalla. Harvardin yliopiston sosiaalipsykologian professori Shoshana Zuboff kirjoittaa, että elämme valvontakapitalismin aikaa. Kirjassaan Zuboff kuvaa yhteiskuntaa, jossa tärkein kaupankäynnin väline on data. Valvontakapitalismin ajassa henkilötiedot ja käyttäytymisdata ovat kauppataivaraa, jota kerätään, analysoidaan ja käsitellään aina vaan tehokkaammin ja tehokkaammin. (Zuboff, 2019.)

Tämä tehokkuuden ainainen kasvu uhkaa ihmisten yksityisyyttä ja esimerkiksi Euroopan unioni on tästä syystä kiristänyt lainsäädäntöään viime vuosina huomattavasti varmistaakseen EU-kansalaisten yksityisyyden toteutumisen verkossa toimiessaan. Välillä kun on hyvin vaikea ymmärtää, mihin omia henkilötietoja käytetään ja kuka niitä säilyttää (Waldo, Lin & Lunette, 2007, s. 34–35). Kyseessä on toki vaihtokauppa, jossa loppukäyttäjä jakaa itsestään tietoja yritykselle, jotta yritys pystyy rakentamaan tehokkaampia ja tuottavampia tuotteita, kun käyttäjä puolestaan saa esimerkiksi laadukkaampia palveluita ilmaiseksi ja itselleen paremmin kohdennettuja mainoksia. (Sirkkunen 2016, s. 117–118). Tämä koko prosessi voi olla monelle kuitenkin vaikea hahmottaa ja käsittää. Joku voisi jopa väittää, että oman datan luovuttaminen kohdennettujen mainoksien vuoksi ei ole kovinkaan tasapuolinen vaihtokauppa.

EU:n ja muiden instituutioiden puuttuminen datan käsittelyn pelisääntöihin yksityisyyden varmistamiseksi on ymmärrettävää, sillä yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä on hyvin vaikea toimia ilman, että käyttää verkon palveluita. Tästä syystä verkkovalvonnalta on lähes mahdotonta vältyä (Sirkkunen ja Haara 2017, s. 13–14). Elämää ja identiteettiä ei voi

irrottaa internetin “digiminästä” ja niistä digitaalisista jalanjäljistä, joita jätämme jälkeemme. Monen meistä elämä soljuu nykyään luonnollisesti “oikeasta maailmasta” verkon puolelle ja takaisin. Yksityisyyden menettäminen verkossa tarkoittaa siis yksityisyyden menettämistä ihan oikeasti. Esa Sirkkunen kirjoittaa artikkelissa Yksityisyys valvonnan verkoissa (2016, s. 118) siitä, miten esimerkiksi Facebookin Mark Zuckerbergin ennustuksista huolimatta yksityisyys on ja pysyy normina, jota halutaan ylläpitää. Yksityisyyden tarve ole poistumassa ainakaan vielä mihinkään ja vaikka yritysjohtajat sanoisivat (tai toivoisivat) mitä.

Mutta miksi yksityisyys on tärkeää ja kuinka paljon yksityisyyttä meillä tulisi olla? Vaikuttaisi siltä, että yksityisyyttä tulisi olla juuri *sopiva* määrä. Durkheim (1951) kirjoitti itsemurhia käsittelevässä tutkimuksessaan, että liiallinen sosiaalisen kontrollin eli yksityisyyden puute korreloi itsetuhoisuuden kanssa. Toisaalta myös liiallisesta yksityisyydestä voi myös olla haittaa, kuten Goffman (1961) esittää tiettyjen laitoksien, kuten psykiatristen sairaaloiden ja vankiloiden tapauksessa. Näissä ympäristöissä yksilöt eristetään täysin ulkomaailmasta, eli pakotetaan lähes täydelliseen yksityisyyden tilaan, joka on hyvin vahingollista ihmisen henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. Nämä ääritapaukset osaltaan osoittavat, että yksityisyydellä on merkitystä.

Asiat ovat muuttuneet Durkheimin ja Goffmanin ajoista kuitenkin paljon ja yksityisyys on saanut aivan uudenlaisia haastajia. Nyt arkeamme valvotaan enemmän kuin koskaan aiemmin, mutta koska valvonnan keinot ovat niin tehokkaita ja niiden laaja käyttö hyvin yleistä, jopa arkipäiväistä, emme edes välttämättä huomaa olevamme valvonnan alaisina. Nykyinen lainsäädäntö antaa enemmän työkaluja verkossa asioiville ja siirtää valtaa organisaatioilta ja yrityksiltä verkossa toimiville yksilöille. Tästä näkökulmasta myös yksityisyys aiheena erityisen ajankohtainen, sillä yleinen tietosuoja-asetus eli General Data Protection Regulation (jatkossa GDPR) astui voimaan kaikissa EU-maissa keväällä 2018. GDPR:n tavoitteena on antaa yksityishenkilöille enemmän mahdollisuuksia omien tietojen hallintaan. (European Union, 2021). GDPR:n tyyllisiä lakeja tarvitaan, sillä samalla kun uudet sovellukset tarjoavat aina vaan uudenlaisia tapoja jakaa tietoja itsestään, samalla

tekniikat tietojen keräämiseen kehittyvät aina vaan tehokkaamman seurannan mahdollistamiseksi ja tietojen keräämiseksi. Tästä syystä joudumme tasapainoilemaan entistä enemmän sen kanssa, kuinka paljon itsestä tulisi paljastaa ympäristölle ja kuinka paljon asioita tulisi taas pitää salassa ja yksityisyyden piirissä. Muutos aikaan ennen internetiä on silmiinpistävästä suurta. (Anthony, Campos-Castillo & Horne, 2017.)

Niin dramaattiselta kuin se kuulostaakin, yksityisyys on ollut vaarassa aina ja kaikkialla. Rajanveto yksityisen ja julkisen välillä on nimittäin ollut läpi historian haastava tai jopa mahdoton tehtävä. Yksityisyydestä on myös sanottu ihmisen historian aikana paljon, ja yksityisyys toteutumisen haasteet ovat askarruttaneet ihmistieteilijöitä eri kulttuureissa ja eri historian aikakausina. (Westin, 1970). Nyt elämme uuden valvonnan muodon alla, jossa osallistumme itse valvontaan käyttämällä palveluita, jotka keräävät meistä tietoja sekä tarjoamalla ja jakamalla hyvinkin intiimejä ja henkilökohtaisia tietoja itsestämme. Bauman ja Lyon jatkavat kuvailevat tätä valvonnan tyyppiä, jossa valvottavat omalla toiminnallaan osallistuvat, notkean valvonnan aikakaudeksi. (Bauman & Lyon, 2013).

Baumanin ja Lyonin teoria notkean valvonnan aikakaudesta linkittyy laajempaan käsittekokonaisuuteen notkeasta modernista (liquid modernity), jossa mikään ei ole pysyvää, vaan elämä on jatkuvaa epävarmuuden sietämistä. Olemme siirtyneet Baumanin sanojen mukaan uudelle notkealle aikakaudelle globalisaation ja tietotekniikan kehittymisen myötä. Tässä uudessa ajassa aiemmin selkeät jaottelut eri elämän osa-alueiden kesken ovat muuttuneen. Aiemmin töitä tehtiin työpaikalla, vapaata vietettiin kotona. Julkisesta tilasta päästiin kodin yksityiseen rauhaan lataamaan akkuja, kunnes oltiin valmiita taas kohtaamaan julkinen tila ja sen tuomat paineet ja haasteet. Digitalisaatio on tehnyt suuria muutoksia tähän perinteiseen jaotteluun ja tapaan nähdä sekä jäsentää elämämme. (Bauman, 2000.) On siis hyvin mielenkiintoista tarttua kysymykseen, miten digitaalisen ympäristön voimakas läsnäolo arjessamme vaikuttaa yksityisyyteen ja siihen liittyviin ilmiöihin.

Tässä pro gradu tutkielmassa pohdin yksityisyyttä ja digitalisaation tuomia haasteita yksityisyyden toteutumiselle. Keskityn erityisesti modernin ajan suurimmista yksityisyyden

toteutumisen haasteista rajaamalla aiheen verkon tuomiin haasteisiin yksityisyydelle. Aloitan esittelemällä yksityisyyden käsitteen. Pyrin tuomaan esille eri näkökulmia yksityisyyteen historiallisista taustoista aina nykypäivän tutkimukseen. Paneudun myös aiheesta tehtyyn aiempaan tutkimukseen, kuten sosiodemografisten muuttujien vaikutukseen yksityisyyden kokemukseen verkossa, jota jatkan pohtimalla niin sanotun digitaalisen kuilun vaikutuksesta siihen, miten yksityisyyden saavuttaminen verkossa voidaan nähdä mahdollisena vain tietyille henkilöille ja miten erilaiset muuttujat, kuten asuinmaan digitalisaation taso vaikuttaa siihen, millaiset internetin käyttötaidot yksilöillä ympäri Euroopan on.

Tutkimus toteutetaan käyttäen aineistona Eurobarometri 82.2 kyselytutkimusta, jossa on kerätty vastauksia yksityisyyteen verkossa liittyviin kysymyksiin kaikista (vuoden 2019) EU:n jäsenmaista. Aineiston ja teoreettisen viitekehyksen avulla pyrin löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiini käyttäen tilastollisia menetelmiä, kuten erotteluanalyysia. Eurobarometri 82.2 aineistosta on tehty useita raportteja aineiston kerääjän, Euroopan parlamentin toimesta ja tutkimuksissa on havaittu, että EU:ssa koko internetin käyttö, sen useus ja sen käyttöön liittyvät taidot ovat hyvin polarisoitunutta ja täten myös kokemus yksityisyydestä on hyvin erilaista ympäri Euroopan. Yleisesti omista tiedoista verkossa kuitenkin kannetaan kovasti huolta eikä EU:n kansalaiset yleisesti koe omaavansa valtaa omiin tietoihinsa verkossa toimiessaan. Pyrin tässä tutkielmassa syventymään niihin taustamuuttujiin, jotka selittävät eroja yksityisyyden kokemuksessa ja miten EU:n kansalaiset käsittelevät ja toimivat säilyttääkseen yksityisyytensä myös verkossa. Tutkielman aihe rajautuu siis tarkastelemaan EU:n kansalaisten kokemuksia yksityisyydestä verkossa.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Digitalisaatio

Digitalisaation on muuttanut pysyvästi kaikkia elämämme osa-alueita. Digitalisaatio muuttaa toimintaamme niin arjessa kuin työelämässä, kotona, ihmissuhteissa - se muokkaa identiteettiämme, tapaamme hahmottaa itsemme ja ympäröivä maailma. Digitalisaatio luo uusia ratkaisuja ja helpotuksia elämään samalla luoden uusia uhkia ja huolenaiheita. Teorioissa puhutaan esimerkiksi digitaalisista vallankumouksista, joista ensimmäinen tapahtui 1980 ja 1990 -luvulla siirryttäessä analogiasta digitaaliseen maailman ja joista toista digitaalista vallankumousta elämme juuri paraikaa (Barnatt, 2001). Digitalisaation myötä kaikki elämän osa-alueet ovat jatkuvassa muutostilassa (Berman & Marshall, 2014).

Yksi muutoksen ilmentymä ihmisten arjessa ja toiminnassa on yksityisyys ja sen kokemat haasteet. Yksityisyys on selvästi häviämässä digitalisaation myötä tulleille uusille rakenteille ja ilmiöille. Helposti voisi miettiä, että miten paljon yksityisyyttä enää edes arvostetaan, kun vapaa-aikaa vietetään enemmän ja enemmän sosiaalisessa mediassa jakaen aktiivisesti itsestään tietoja. Tilastokeskuksen Vapaa-aikatutkimus (2017) paljastaa, että yli puolet koko Suomen väestöstä käyttää sosiaalista mediaa jatkuvasti tai useasti päivässä. Korkein sosiaalisen median käyttöaste on ikäryhmässä 15-19, joista 90 % käyttää sosiaalista mediaa vähintään useasti päivässä. Internetin ja erilaisten sovellusten vaikutus ihmisten elämään ja arkeen on siis huomattava.

2.3 Yksityisyys käsitteenä

Mitä enemmän yksityisyyteen liittyvää kirjallisuutta lukee, sitä selkeämmäksi käy kuva siitä, että yksityisyyden määrittely on ollut kautta aikojen erityisen haastava tehtävä niin yhteiskuntatieteilijöille, oikeustieteilijöille kuin filosofeillekin. Vahvimmat samankaltaisuudet yksityisyyden määritelmille eri tieteenalojen välillä on tietojärjestelmätieteiden, sosiaalitieteiden, markkinoinnin ja johtamisopin väliset teoreettiset

lähtökohdat tarkastella yksityisyyttä varsinkin digitalisaation aikakaudella. (Svensson, Rosengren & Åström, 2016, s. 18–19.) Sosiologiset teorit yksityisyydestä sisältävät kaikki saman oletuksen siitä, että yksityisyys on osa sosiaalista elämää. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s. 3). Myös oikeusoppineille yksityisyyden määrittely on osoittautunut erittäin hankalaksi tehtäväksi. Yksityisyys käsitteenä on nähty muun muassa mahdottomana määrittellä, sillä käsite pitää sisällään liikaa epämääräisyyttä eikä tällaisen sekaannuksen konseptin pohjalta pitäisi rakentaa lainopillisia kokonaisuuksia. (Solove 2006, s. 477.) Tästä huolimatta varmasti yksi yleisimmistä tavoista käsittää yksityisyys on oikeustieteellinen Warrenin ja Brandeis'n (Warren & Brandeis 1890, s. 193) näkemys siitä, että kaikessa yksinkertaisuudessaan yksityisyys on oikeus olla yksin ja rauhassa muilta.

Simmel kirjoittaa kirjassaan *“The Sociology of Georg Simmel”* miten salaisuudessa on suuri merkitys sosiaalisen elämämme rakentumisessa ja miten salaisuuden pitäminen on yksi modernin ihmisen suurimmista saavutuksista. Siinä missä pieni lapsi kertoo julkisesti kaikki tunteukset, aikuinen pystyy punnitsemaan hyvinkin tarkkaan sen, mitä hän itsestään haluaa kertoa toisille. (Simmel 1964, 330–331). Yksityisyyden piiriin siirtyminen on tärkeää ja se on nähtävä myös yhtenä kanssakäymisen edellytyksenä. Aivan kuten Simmel toteaa, kanssakäyminen muiden kanssa olisi mahdotonta, jos he tietäisivät kaikki ajatuksemme ja aikeemme. Yksityisyys on tärkeää jo ihan siitäkin syystä, että emme yksinkertaisesti jaksa olla vuorovaikutuksen alaisina jatkuvasti. Se, että pystymme saamaan yksityisyyttä aina tarvittaessa, mahdollistaa taas kanssakäymisen muiden kanssa. Tämä pätee myös niiden läheisten seuraan joista pidämme ja joita rakastamme. Meidän on päästävä vetäytymään omiin oloihimme kaikesta kanssakäymisestä, jotta voimme palautua ja valmistautua taas tapaamaan muita. Tärkeä osa näiden merkityksellisten ihmissuhteiden säilymisestä linkittyy siihen, että voimme irrottautua näistä ihmissuhteista silloin kun haluamme. (Schwartz 1968, s. 741–742.)

Yksityisyys on pohjimmiltaan siis sosiaalinen ilmiö ja se on sosiaalisesti rakentunut. Tästä syystä ihmiset kokevat yksityisen ja julkisen elämän välisiä ristiriitoja ja yhteentörmäyksiä sattuu meille kaikille. Nykyaikana elämä on jatkuvaa tasapainoilua sen kanssa, miten paljon itsestään uskaltaa paljastaa ja miten paljon asioita haluaa pitää yleisöltä salassa. On myös hyvä ymmärtää, että yksityisyys yksilön tasolla on täysin subjektiivinen kokemus, minkä vuoksi ihmisten käsitys *riittävästä yksityisyydestä* voivat erota toisistaan valtavasti (Nippert-Eng 2010, 8–9). Yksityisyys voidaan kokea myös hyvin eri tavoin riippuen siitä, mistä tiedosta on kyse ja mikä taho tietoja havittelee. On varmasti paljon sellaisia tietoja, joita emme halua luovuttaa työnantajallemme, mutta nämä samat tiedot on helppo luovuttaa toisaalta kuitenkin valtionhallinnan käsittelyyn. On paljon asioita, jotka haluamme pysyvät perheen piirissä ja sellaisia tietoja, joita emme halua perheellemme itsestämme missään nimessä antaa. (Waldo ym., 2007, s. 34–35.)

Ehdottoman tärkeänä voidaan siis sanoa olevan *kokemus* yksityisyyden hallinnasta. Jos henkilöllä on tunne, että hänellä on valta päättää miten paljon itsestään paljastaa ja mille taholle ja millä tavoin, ei ongelmaa tai ristiriitaa yksityisen ja julkisen välillä välttämättä synny lainkaan. Ei siis välttämättä ole mitään sellaista asiaa, jonka tulisi pysyä aina ja kaikissa tilanteissa yksityisenä. Yksityisyys toteutuu silloin, kun yksityisinä pidettävät asiat pysyvät juuri niin salassa, kun henkilö haluaa. Tämä ei kuitenkaan ole aina mahdollista, sillä sidosryhmät, instituutiot ja valtio voivat haluta rikkoa henkilön asettamia yksityisyyden rajoja ja näin useasti käykin. Useasti myös halu lisätä yksityisyyttä nähdään nopeasti myös haluna salailla jotakin. (Nippert-Eng, 2010, s. 7–9) Ongelmatilanne oman yksityisyyden kanssa tulee sellaisissa tilanteissa, joissa kokemus oman tiedon hallinnasta katoaa.

Yksityisyys pitää yllä myös erilaisia statuseroja ryhmien välillä. Sosiologinen näkökulma yksityisyyteen korostaakin juuri vallan asemaa yksityisyyden rakentumisessa. Täytyy siis tarkastella, kenellä on valta kerätä yksityisiä tietoja ja miten niitä käytetään. Tällä on huomattava vaikutus valtarakenteisiin eri yhteiskunnan toimijoiden välillä. (Waldo ym., 2007, s. 79) Ne, joilla on enemmän valtaa, voivat vetäytyä yksityisiin tiloihin, jotka ovat kaikille yleisten tilojen sisällä. Tällaisia tiloja on esimerkiksi opettajien huone tai

lentokenttien lounge -tilat, joihin on pääsy ainoastaan niillä, joilla on varaa ja halua niistä maksaa. Yksityisyys onkin ollut jo vuosisatojen ajan rikkaiden etuoikeus. (Schwartz 1968, s. 742–743) Klassikkoteoksessaan *The Presentation of Self in Everyday Life* (1958) Erving Goffmanin esittelee näyttämöteoriaansa, jonka mukaan yksilöt käyttäytyvät eri tavoin eri tilanteissa ottaen erilaisia rooleja ja samalla hallinnoivat omaa esiintymistään muille ihmisille. Riippuen ympärillä vallitsevasta normistosta, miten paljon henkilö paljastaa itsestään tietoja eli hallinnoi omaa yksityisyyttään suhteessa muuhun. Goffman huomauttaa, että yksityisyys on aivan eri tavalla saavutettavissa korkeammassa yhteiskuntaluokissa kuin matalissa yhteiskuntaluokissa. Köyhillä ja vähempiosaisilla ei ole samalla tavalla eroja “etu- ja takanäyttämöiden” välillä kuin rikkailla ja vallassa olevilla. (Goffman, 1958, s.123).

Nissenbaum (2011) lähestyy yksityisyyden ongelmallisuutta sen kautta, miten yksityisyyden normisto vaihtelee erilaisten ryhmien välillä. Hänen mukaansa yksityisyys on jatkuvassa liikkeessä, sillä erilaisissa yhteisöissä on erilaiset normit ja näin yksityisyys voi olla samanaikaisesti uhattuna ja turvassa. Hänen mukaansa yksityisyyden taso määrittyy ryhmien välillä, eikä niinkään ryhmien sisällä. Koska meillä kaikilla on nykyään niin monia sosiaalisia ryhmiä, joihin kuulumme samanaikaisesti, voi yksityisyyden hallinnasta tulla raskasta. Voimme hyvin kertoa ystävien kesken intiimejä asioita, mutta emme missään nimessä halua, että esimerkiksi työnantajamme pääsisi käsiksi näihin intiimeihin tietoihin. Samanaikaisesti perheen sisällä pidämme kiinni taas aivan erilaisesta yksityisyydestä kuin ystävien keskuudessa tai työpaikalle.

Yksityisyys voi merkitä siis fyysistä oikeutta olla rauhassa esimerkiksi kotona, tai sitten oikeutta henkilötietojen, ajatuksien ja liikkeiden ympärille. Nämä voivat linkittyä esimerkiksi päätöksenteon- ja keskustelunvapauden kentälle. Voidaan myös katsoa, että vapaus valvonnasta ja (sähköisen) viestin salaisuus ovat tärkeitä osia nykyajan yksityisyyden hallinnasta. (Waldo ym., 2007, s. 19–22).

Yksityisyyden toteutumisen kannalta on ensisijaisen tärkeää, että yksilöillä on mahdollisuus rajata elämästään osa-alueita, joihin pääsy on muilta kielletty (Tavani, 2008).

Katsotaan kuitenkin, että tämän toteutuminen vaatii ympärilleen rakenteita, jotka mahdollistavat rajojen vetämisen. Eli toisin sanoen, jotta yksityisyys voi toteutua verkossa, on sen ympärillä oltava yhteiskunnan lainsäädännön rakentama turva. Viimeisin vastaus tähän on GDPR:n voimaantuminen. GDPR:n myötä verkon käyttäjille annetaan enemmän mahdollisuuksia ja valtaa vaikuttaa oman yksityisyyden suojeluun, muun muassa omien henkilötietojen saatavuuteen, tietojen siirtämiseen ja poistamiseen (European Union, 2021). GDPR on yksi hyvä esimerkki siitä, miten yrityksille ja organisaatioille asetetaan lisää säännöksiä siitä, miten henkilötietoja tulee käsitellä. GDPR:n avulla EU laittaa painetta yritysten suuntaan oikeanlaisesta tietojen käsittelystä samalla mahdollistaen helpomman palveluiden tarjoamisen koko EU:n alueella. GDPR-asetuksen tavoitteena on ollut se, että verkossa toimiessa voi olla entistä varmempi siitä, että tallennettuja henkilötietoja käsitellään oikein eikä niitä luovuteta EU:n ulkopuolelle ilman käyttäjän suostumusta. Asetus luo myös läpinäkyvyyttä palveluiden ja kuluttajien välille, sillä asetuksen myötä kuluttajalla on oikeus pyytää hänestä tallennetut rekisteritiedot itselleen.

Oikeus ja mahdollisuus yksityisyyteen on sekä yksilölle tärkeää että tärkeä yhteiskunnan ja yhteisön ominaisuus. Toimivan yhteiskunnan tulee määrittellä, kuka saa jakaa tietoa kenestäkin ja millä ehdoilla. Valvonta puolestaan toimii institutionalisoituneena tunkeutumisenä tuolla yksityisyyden alueelle ja tapa, miten tätä tunkeutumista harjoitetaan, kertoo paljon vallitsevasta ympäristöstä. (Schwartz, 1968, s. 742.) Tarve yksityisyydelle on nähtävissä jopa kaikista primitiivisimmissä kulttuureissa, joissa yksityisyyden rajojen määrittely ei ole ollut tarkkaa. Tästä huolimatta myös näissä yhteiskunnissa on alueita, jotka on haluttu pitää yksityisinä. (Mead, 1928.)

Zygmunt Bauman (2000) lähestyy modernia aikaa niin sanotun "notkean modernin" (liquid modernity) käsitteen kautta. Notkea modernin käsitteellä kuvataan miten aiemmasta niin sanotusta kiinteästä modernista on siirrytty aikaan, jossa moni asia on vain hetkellistä - niin työelämässä kuin ihmissuhteissa laajemminkin. Jokainen elää oman elämänsä projektia, jossa yhteisöllisyydelle ei enää ole samanlaista jalansijaa, kuin aiemmin. Mikään ei ole pysyvää. (Bauman, 2010). Notkean modernin kontekstissaan yksityisyyttä tunnustusten

yhteiskunnan (*confessional society*) käsitteen kautta. Elämme Baumanin teorian mukaan aikaa, jossa ei ole tilaa enää yksityisyydelle. Bauman värittää kuvaa maailmasta, jossa rippikopissa aiemmin jumalalle kerrotut salaisuudet jaetaan nyt kaiuttimien kautta koko maailmalle. Tällä hän viittaa tietenkin sosiaalisen median maailmaan.

3 AIEMPI TUTKIMUS

Monet tutkimukset osoittavat, että huoli yksityisyydestä verkossa on kasvussa (Rainie, Kiesler, Kang, & Madden, 2013.) Yksityisyyteen internetissä on otettu kantaa alan kirjallisuudessa laajasti, mutta julkaistuja tutkimuksia aiheesta ei ole kovinkaan montaa. (Blank, Bolsover & Dubois 2014, s. 6.) Seuraavaksi tarkastelen aiempaa tutkimusta, jota on tehty yksityisyydestä verkossa.

3.1 Sosiodemografisten muuttujien vaikutus yksityisyyden kokemukseen verkossa

3.2.1 Ikä ja yksityisyyden paradoksi

Yksityisyyden paradoksi (*privacy paradox*) on käsite, jolla viitataan siihen ristiriitaan, joka syntyy, kun (nuoret) ihmiset jakavat itsestään aina vaan enemmän ja enemmän sellaisia tietoja, jotka aiemmat sukupolvet ovat työllä saaneet sisällytettyä yksityisyyden piiriin. Tämän on nähty johtuvan muun muassa siitä, että yksityisyyden ja internetin sekä sen eri sovelluksien toisiinsa linkittymistä on hyvin vaikea käsittää. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s. 1.) Iän vaikutuksesta yksityisyyden tärkeyden kokemiseen ja sen vaalimiseen on kuitenkin hyvinkin erilaisia tutkimustuloksia, eli suhde ei ole näin yksinkertainen, mitä yksityisyyden paradoksissa esitetään. Iän on toisissa tutkimuksissa nähty korreloivan vahvasti sen kanssa, miten henkilö suhtautuu yksityiseen ja toisaalta sen ei ole nähty korreloivan yksityisyyskokemusten kanssa lainkaan. (Taddicken, 2014.) On muun muassa havaittu, että henkilöiden, jotka eivät koskaan tarkasta yksityisyysasetuksia mediaani-ikä on 43, kun taas henkilöiden, jotka tarkastavat yksityisyysasetuksia mediaani-ikä on 26 vuotta. Lisäksi on havaittu, että 95 % 14–17-vuotiaista ovat joskus tarkistaneet yksityisyysasetuksiaan, kun taas ainoastaan 42,5 % 65-vuotiaista ja vanhemmista ovat koskaan tarkistaneet yksityisyysasetuksiaan. Olisi siis hyvin hätäistä vetää sellaisia johtopäätöksiä, että nuoret ihmiset viisveisaavat yksityisyydestään verkossa. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s. 14.)

3.2.3 Sukupuoli, koulutus -ja tulotaso

Sukupuolen vaikutus yksityisyyteen on myös hyvin mielenkiintoinen aihe, jota sitäkin, aivan kuten iän vaikutusta yksityisyyteen, tulisi tutkia huomattavasti enemmän. Useassa sukupuolta ja yksityisyyttä tarkastelevissa tutkimuksissa on todettu, että naiset ovat miehiä tarkempia yksityisyydestään verkossa. Näyttäisi nimittäin siltä, että vaikka naiset esimerkiksi jakavat itsestään enemmän kuvia internetiin kuin miehet, on naisten internetiin lataamat kuvat harkitumpia kuin miesten. Vaikuttaisi siltä, että miehet ovat impulsiivisempia kuvia ladatessaan eivätkä niinkään harkitse kuvien soveltuvuutta. Lisäksi naisten on nähty asettavan enemmän rajoituksia erilaisten profiilien näkyvyyteen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Näiden tutkimuksien ongelma on useasti kuitenkin siinä, että ne on toteutettu yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa eikä näin ikäjakauma ole kovinkaan laaja. (Litt & Hargittai, 2014.)

Tutkimuksissa on havaittu, että myös koulutuksella ja tulotasolla on vaikutusta siihen, miten yksityisyyteen verkossa suhtautuu. Näyttäisi siltä, että mitä matalampi koulutustaso ja heikompi toimeentulo, sitä epätodennäköisemmin henkilö on huolissaan yksityisyydestään verkossa. Korkeamman tulotason ja koulutuksen omaavat henkilöt lukevat useammin ja todennäköisemmin palveluiden tietosuojalausekkeita ja käyttävät erilaisia toimia, joilla yksityisyyttä voi lisätä. Näitä keinoja ovat muun muassa selaushistorian ja evästietojen poistaminen. Koulutustasolla ei kuitenkaan nähdä olevan yhtä korrelaatiota sen kanssa, onko henkilö huolissaan yksityisyydestään kuin mitä toimeentulolla näyttäisi olevan. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, 8–9.)

3.2.4 Muut vaikuttavat tekijät

Iän, sukupuolen, koulutus -ja tulotason lisäksi tietokoneen ja internetin käyttötaidot on nähty korreloivan sen kanssa, kuinka huolissaan on yksityisyydestään verkossa. Vaikuttaisi siltä, että hyvät tietokoneen käyttötaidot omaavat henkilöt pelkäävät vähemmän omien tietojen jakamista, mutta toisaalta heidän luottamuksensa verkon toimijoita kohtaan on heikompi,

jolloin myös yksityisyysasetuksista pidetään hyvää huolta. Ristiriitaista ja ongelmallista voi kuitenkin olla se, miten tietotaso määritellään. Useasti taso on itse haastateltavien määriteltävissä ja he itse antavat arvion omista taidoistaan, mutta nämä taidot eivät välttämättä vastaa todellisuutta. Voidaan siis enemmänkin puhua koetuista internetin käyttötaidoista ja niiden korrelaatiosta huoleen yksityisyydestä. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s. 10.) Nämä koetut internetin käyttötaidot korreloivat vahvasti sen kanssa, onko vastaaja muuttanut yksityisyysasetuksiaan verkossa.

79 % niistä, jotka kokivat internetin käyttötaitojen olevan erinomaisella tasolla, lähes 80 % oli muokannut yksityisyysasetuksiaan verkossa. Heistä puolestaan, jotka kokivat internetin käyttötaitojen olevan huonot, vain noin joka kolmas oli muokannut yksityisyysasetuksiaan. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s. 21.) Seuraavaksi tarkastelen internetin käyttötaitoja ja yksityisyyttä tarkemmin digitaalisen kuilun käsitteen kautta.

3.2.5 Digitaalinen kuilu

Oxfordin yliopiston Institute of Internet on tehnyt vuodesta 2013 tutkimusta Britanniassa liittyen internetin käyttöön väestön keskuudessa. Tutkimuksissa on myös otettu huomioon yksityisyyteen liittyvät huolet ja huolen vaikutusta siihen, käyttääkö internetiä lainkaan. Vuonna 2013 1 % vastaajista kertoi elävänsä ilman internetiä yksityisyyshuolien vuoksi, kun vuonna 2019 jo 10 % sanoi jättäytyvänsä pois internetistä täysin, sillä heitä huolettaa yksityisyyteen liittyvät asiat. Internetiä aktiivisesti käyttävistä 52 % oli sitä mieltä, että internet haastaa yksityisyyttä, kun taas 72 % niistä vastaajista, jotka kertoivat elävänsä ilman internetiä sanoi internetin olevan haaste yksityisyydelle. Mielenkiintoista, on myös se, että vuonna 2013 8 % vastaajista kertoi, ettei käytä internetiä, sillä heidän taitonsa eivät riitä siihen. Vuonna 2019 jopa 18 % niistä vastaajista, jotka kertoivat elävänsä ilman internetiä kertoivat, että syy tähän on heikot tai olemattomat internetin tai tietotekniikan käyttötaidot. Niistä vastaajista, jotka kertoivat elävänsä ilman internetiä, jopa 40 % kertoi vuositulojen olevan alle 12500 puntaa. (Blank, Dutton ja Lefkowitz, 2019.)

Digitaalinen kuilu (Digital divide) on ilmiö, jonka on pitkään katsottu tarkoittavan sitä eroa, joka jakaa ihmiset niihin, joilla on pääsy internetiin ja niihin, joilla tätä mahdollisuutta ei ole. Aiemmin ongelma on nähty juuri kehitysmaiden ja kehittyneiden maiden välisenä suurena erona ja epätasa-arvona. Nyt ilmiön syy nähdään kuitenkin köyhyyttä laajempaan ja monimuotoisempaan, sillä laitteiden hintojen laskun myötä pääsy internetiin maailmanlaajuisesti on kasvanut huomattavasti. Köyhyydellä on vielä suuri merkitys, kuinka hyvin internetiä pystyy käyttämään, mutta ongelma ei ole enää ainoastaan kehittyvien ja kehittyneiden maiden välinen. Digitaalinen kuilu nähdäänkin tänä päivänä laajempaan käsitteenä, joka pyrkii tarkastelemaan myös taidoissa ja internetin käytössä ilmeneviä eroja. Selvää on, että näitä eroja löytyy myös kehittyneiden maiden sisällä. Pelkkä tietotekniikkalaitteen omistaminen ei riitä saavuttamaan internetin tarjoamia hyötyjä ja näin digitaalinen kuilu tuleekin nähdä laajana sosioekonomisena käsitteenä ja ongelmana (Mubarak 2018, 19–23).

Digitaalista kuilun kehitystä on seurattu EU:n tasolla tarkasti niin sanotulla DESI-indeksillä (The Digital Economy and Society Index), jolla tarkoitetaan vuotuista digitaalitalouden ja yhteiskunnan kehityksen indeksiä. Vuoden 2019 DESI-tutkimuksessa huomattiin, että yli kolmasosa työikäisistä EU:n kansalaisista ei ole riittäviä tai perustason digitaalisia taitoja, ja ainoastaan 31 % EU:n kansalaisista on kehittyneet internetin käyttötaidot. Johtavia maita DESI-vertailussa ovat vuonna 2019 samat maat kuin monena edellisellä vuonna. Nämä maat ovat Suomi, Ruotsi, Luxemburg ja Tanska. Suomi loistaa varsinkin digitaidoissa, sillä 76 % väestöstä on vähintäänkin perustaidot. EU-keskiarvo digitaidoissa on 57 %. Kaikki DESI-indeksiin kuuluvat osa-alueet ovat siirtoyhteyksien määrä, inhimillinen pääoma (joihin myös käyttötaidot kuuluvat) internetipalveluiden käyttö, digitaaliteknologian integraatio sekä julkishallinnon digitaaliset palvelut. (European Commission, 2020.)

Taulukko 1: Desi-indeksin osa-alueet

DESI-indeksi osa-alueet	Osa-alueen tarkennus
Siirtoyhteydet	Kiinteä laajakaista, mobiililaajakaista ja hinnat
Inhimillinen pääoma	Internetin käyttö, digitaaliset perustaidot ja pitkälle viety digitaalinen osaaminen
Internetpalvelujen käyttö	Sisällön, viestinnän ja verkkotoimintojen käyttö kansalaisten keskuudessa
Digitaaliteknologian integraatio	Yritysten digitalisointi ja sähköinen kaupankäynti
Julkishallinnon digitaaliset palvelut	Sähköinen hallinto ja sähköinen terveydenhuolto

Digitaitojen vaikutusta yksityisyyden kokemukseen verkossa on tutkittu jonkin verran, esimerkiksi luottamuksen käsitteen avulla. Hennessyn & Turrown (2007) tekemässä tutkimuksessa tutkittiin muun muassa sitä, mitkä asiat vaikuttavat luottamuksen tasoon yksityisyyden kentällä toimivia valtion instituutioita kohtaan. Koetaanko nämä instituutiot yksityisyyttä suojaavina voimina vai ovatko nämä instituutiot osaltaan vahingoittamassa yksityisyyttä verkossa esimerkiksi luovuttamalla henkilötietoja kolmansille osapuolille ilman suostumusta. Puhelinkyselynä toteutettu tutkimus paljasti, että internetiä kotonaan käyttävistä suuri osa uskoo, että sekä yritykset että valtion eri instituutiot sekä auttavat pitämään kansalaisten yksityisyyden salassa että anastavat yksityisyyttä välittämällä tietoja kolmansille osapuolille ilman suostumusta. Tutkimuksessa selvisi, että hyvät digitaidot korreloivat voimakkaasti turvallisuuden tunteen kanssa verkossa. Digitaitoja mitattiin tutkimuksessa muun muassa sen mukaan, kuinka monta vuotta on toiminut aktiivisesti verkossa. Ne vastaajat, jotka ilmoittivat omaavansa hyvät digitaidot kokevat osaavansa arvioida paremmin sen, millaisien toimijoiden ja organisaatioiden kanssa verkossa kannattaa jakaa omia tietojaan. Hyvät digitaidot myös lisäävät todennäköisyyttä sille, että luottamus verkossa tietoja kerääviin tahoihin on matalampi, koska tietoa ja ymmärrystä aiheesta on enemmän. Tutkimuksessa todettiin, että hyvät digitaidot omaavat henkilöt huomaavat

helpommin yritysten ja markkinoijien datan käsittelyyn liittyvän epäselvän viestinnän on helpompi huomata ja näin myös luottamus yksityisyyttä suojaavia instituutioita kohtaa on heikompi. Näiden instituutioiden kun pitäisi pystyä karsimaan kaikki henkilödatan käyttöön liittyvä salamyhkäisyys ja epäselvyys internetissä. Hyvien digitaitojen myötä näyttäisi siis syntyvän skeptisyyttä sitä kohtaa, onko valtion toimijoilla ylipäättänsä mahdollista rakentaa riittävää valvontaa esimerkiksi suuria yritysjiättien kohdalla.

4. TUTKIMUSKYSYMYS

Jari Metsämuuronen (2014, s. 39) kirjoittaa kirjassa *“Tutkimuksen tekemisen perusteet”* siitä, miten tutkimuskysymysten laajuus tulee asettaa sen mukaan, kuinka paljon aiempaa tutkimusta aiheesta on tehty. Nämä tasot ovat kuvaileva tutkimus, ilmiöiden välisiä yhteyksiä tutkiva tutkimus sekä ilmiöiden välisiä yhteyksiä selittävä tutkimus. Tämä tutkielma sijoittuu kuvailevan tutkimuksen ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä tarkastelevan tutkimuksen välimaastoon.

Tämän tutkielma päätavoitteena on hahmottaa, mitkä taustamuuttajat vaikuttavat yksityisyyskokemukseen verkossa ja tutkimuskysymykseni kuuluu: **Mitkä asiat ennustavat sitä, onko henkilö huolissaan yksityisyydestään verkossa vai ei?**

Lähden tarkastelemaan aihetta muutaman hypoteesin kanssa. Oletan, että henkilön asenteita ja demografisia taustamuuttujia tarkastelemalla voidaan ennustaa, miten yksityisyyden kokee internetissä. Lisäksi oletan, että ihmiset ovat huolissaan omasta yksityisyydensuojasta internetissä, vaikka lainsäädännön osalta yksityisyyden suojaamiseksi internetissä on tehty viime vuosina suuria muutoksia. Uskon, että ihmisten huoli omasta yksityisyydestä on muutoksista huolimatta läsnä internetissä toimiessa, eikä lakimuutokset pelkästään ole vieneet huolestuneisuuden tunnetta pois.

5. AINEISTO JA MENETELMÄT

Tämän tutkielman tavoitteena on tarkastella teoreettisen viitekehyksen avulla rakennetun hypoteesin paikkansapitävyyttä, eli tutkia tarkemmin, miten erilaiset taustamuuttujat vaikuttavat siihen, mitkä asiat ennustavat sitä, onko henkilö huolissaan yksityisyydestään vai ei.

5.1 Tarkasteltava aineisto: Eurobarometri 487A

Käytän aineistona tässä tutkielmassa Euroopan parlamentin teettämää kvantitatiivista kyselyaineistoa Eurobarometriä maaliskuulta 2019 (Special Eurobarometer 487a). Aineisto on kerätty 15–29. maaliskuuta 2019 ja aineistoon on haastateltu ihmisiä kaikista sen hetkisistä 28 EU:n jäsenvaltiosta. Euroopan parlamentin verkkosivuilla kerrotaan, että Eurobarometreja on nykyisessä muodossaan aloitettu teettää vuodesta 2007 alkaen ja nämä *“kyselytutkimukset käsittelevät monenlaisia aiheita ja erityisesti kansalaisten näkemyksiä ja odotuksia EU:n toiminnasta ja EU:n tärkeimmistä haasteista”*. Special Eurobarometer -kyselytutkimukset pitävät sisällään juuri ajankohtaisia aiheita ja valitsemani kyselytutkimus pitää sisällään verkossa toteutuvaan yksityisyyteen ja internetin käyttöön liittyviä kysymyksiä. (Euroopan parlamentti, 2021.)

Kyselytutkimus on toteutettu selvittämään, millä tasolla EU:n kansalaisten tietoisuus on uudesta tietosuojasetuksesta eli GDPR:stä, joka astui voimaan 25. toukokuuta 2018. Vaikka kyselyssä on kysytty GDPR:n eri osa-alueisiin liittyviä kysymyksiä, tulen keskittymään tässä tutkielmassa laajemmin yksityisyyteen liittyviin kysymyksiin, joiden avulla pääsen käsiksi tutkielmani aiheeseen, eli yksityisyyteen. Kyselylomake löytyy liitteenä niiden kysymysten osalta, jotka olivat tämän tutkielman kannalta oleelliset. Kysymykset ovat sekä Likert -asteikollisia että strukturoituja kysymyksiä, joissa on siis ennalta laaditut vastausvaihtoehdot.

Tarkasteltavana oleva aineisto on kerätty maaliskuussa 2019 satunnaisotannalla ja yhteensä vastauksia on kerätty 27 524 henkilöltä kaikista sen hetkisistä EU:n jäsenmaista.

Keskimääräinen otantakoko oli jokaisessa jäsenmaassa noin 1000, mutta aineistossa on joitakin poikkeuksia. Saksan otantakoko on 1500 vastaajaa, kun taas pienemmissä EU-maissa, otantakoot ovat jääneet pienemmiksi. Luxemburgin otantakoko on 335 vastaajaa ja Kyproksen sekä Maltan otantakoot ovat molempien maiden kohdalla 500 vastaajaa. Iso-Britanniassa 975 vastaajan lisäksi Irlannissa otantakoko on 975 vastaajaa. Koska lähes jokaisesta maasta on haastateltu noin 1000 henkilö, oli tuloksien yleistettävyyden kannalta tärkeää käyttää analyysivaiheessa ohjeiden mukaisia painokertoimia. (KvantiMOTV, 2008)

5.2. Sekundaarianalyysi

Aineisto on survey-aineisto ja tutkielmani on toteutettu sekundaarianalyysinä, sillä aineisto on kerätty toista tutkimusta varten. Sekundaarianalyysin käyttäminen on tällaisessa tilanteessa fiksua, sillä yhteiskuntatieteelliseen tarkasteluun kerätty aineisto soveltuu myös jatkotarkasteluun, eikä raskaita muunnoksia aineistolle ole tarvetta tehdä. Sekundaarianalyysin tekijän on kuitenkin pidettävä huolta siitä, että käsiteltävä aineisto soveltuu tutkittavaan aiheeseen ja valittuun kysymyksenasetteluun. Tutkijan vastuulla on siis aivan yhtä lailla arvioida aineiston luotettavuutta ja soveltuvuutta, kuin uuden aineiston käsittelyn yhteydessä. (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo, 1994, s. 52–55.)

Olen päätenyt tekemään sekundaarianalyysin aiheesta, sillä näin laajan aineiston kerääminen itse olisi ollut liian kuormittavaa ja tavoitteena oli päästä tutkimaan yksityisyyttä internetin kontekstissa laajalla otannalla. Eurobarometri -aineistot ovat vapaasti saatavilla opiskelijoiden ja tutkijoiden käyttöön Saksan yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston (GESIS) sivuilta, mikä mahdollisti aineiston käytön. Sekundaarianalyysin luonteen vuoksi en voinut laajentaa tutkielmaani koskemaan laajemmin yksityisyyden kysymyksiä. Tiedossani ei ole, että aineistoa olisi tarkasteltu aiemmin juuri valitsemallani kysymyksenasettelulla, joten vaikka kyselyn ensisijainen tarkoitus ei ole ollut vastata yksityisyyden kokemukseen liittyviin kysymyksiin, on tutkielman tekeminen käsillä olevasta aineistosta mielekästä ja perusteltua.

5.3. Primaarianalyysi

Eurobarometri toteutetaan aina lähtökohtaisesti Euroopan parlamentin toteuttavan seurannan ja tutkimuksen tarpeisiin ja näin Eurobarometri -kyselyistä saatua aineistoa käytetään laajasti erilaisiin tutkimustarpeisiin. Yksityisyys verkossa ja tietosuoja ovat aiheista, jota Euroopan parlamentti on seurannut erinäisin kyselyin ja raportein aina vuodesta 1996 lähtien. Eurobarometri 46.1 on ensimmäinen laaja kysely, jossa selvitettiin Euroopan kansalaisten yksityisyyden kokemuksia verkossa. Tuolloin selvisi, että joissakin maissa ollaan huolestuneempia yksityisyydestä kuin toisissa. Esimerkiksi vuonna 1996 Kreikassa, Portugalissa ja Italiassa noin puolet vastaajista oli huolissaan yksityisyydestään verkossa. Samassa tutkimuksessa selvisi, että naiset ovat hieman enemmän huolissaan yksityisyydestään ja mitä vanhempi vastaaja oli, sitä todennäköisemmin hän oli huolissaan yksityisyydestään verkossa. Korkeammin koulutetut vaikuttivat olevan hieman vähemmän huolissaan tiedoistaan kuin matalasti koulutetut vastaajat. Tutkimuksessa selvisi myös, että vuonna 1996 Euroopan kansalaiset eivät olleet kovinkaan tietoisia yksityisyyttä suojaavista laeista, sillä 64 % vastaajista ei ollut kuullutkaan tällaisista laeista. (European Commission, 1997.)

Tämän ensimmäisen tutkimuksen jälkeen aihetta on seurattu säännöllisesti Euroopan parlamentin toimesta tekemällä jatkoseurantaa aiheesta ainakin vuosina 2003, 2010, 2015 ja tämän tutkielman aineistona olevassa 2019 kerätyssä aineistossa. Lisäksi keväällä 2020 kerätyssä aineistossa EU:n kansalaisilta kysyttiin, haluaisivatko he ottaa aktiivisempaa roolia omien tietojen suojelussa verkossa. Tutkimuksessa selvisi, että alle 55-vuotiaat, korkeammin koulutetut, aktiivisesti internetiä ja itsensä korkeaan sosiaaliluokkaan itsensä kokevat vastaajat kokevat, että haluaisivat ottaa aktiivisemmän roolin omien tietojensa hallinnasta. (Special Eurobarometer 503, 2020.)

5.4 Erotteluanalyysi

Tässä tutkielmassa halusin selvittää, mitkä syyt selittävät sitä, miksi monet kokevat yksityisyytensä olevan jollakin tapaa uhattuna internetissä. Näiden syiden selvittäminen osoittautui mielenkiintoiseksi tehtäväksi ja asian selvittämiseksi valitsin erotteluanalyysin (Discriminant Analysis, DA). Erotteluanalyysi on yhdenlainen regressioanalyysimenetelmä, jonka avulla etsitään isosta joukosta erilaisia muuttujia juuri sellaiset muuttujat, jotka selittävät vaihtelua siinä muuttujassa, jonka tutkija on valinnut tutkimuskohteekseen (Metsämuuronen 2014, s. 766.) Erotteluanalyysi sopii tämän tutkielman analyysimenetelmäksi, sillä tavoitteena on tutkia, miten erilaiset tekijät selittävät luokittelumuuttujaa, joka tässä tutkielmassa on huoli yksityisyydestä ja omista henkilötiedoista. Erotteluanalyysissa luokittelumuuttuja voi olla nominaaliasteikollinen tai jatkuva muuttuja. Muita ehtoja erotteluanalyysille on, että aineistossa on riittävä määrä havaintoja, havainnot ovat multinormaalista populaatiosta ja ettei aineistossa ole poikkeavia havaintoja. (Metsämuuronen 2014, s. 854–855). Käytössä oleva aineisto ei pidä sisällään avoimia kysymyksiä, joten poikkeavia havaintoja ei ole.

Tämän sosiaalitieteissä suosituksen menetelmän avulla pystyn selvittämään, mitkä asiat ennustavat sitä, onko vastaaja huolissaan yksityisyydestään ja mitkä muuttujat taas puhuvat sen puolesta, ettei henkilö koe yksityisyyden toteutumisessa olevan ongelmia. Erotteluanalyysin avulla on mahdollista löytää ulottuvuus tai niin sanottu erottelufunktio, joka selittää tutkittavan ilmiön eroja. Menetelmän avulla voidaan päästä jyvälle siitä, mitkä erot kahden tai useamman ryhmän välillä ennustavat sitä, että toinen ryhmä on huolissaan yksityisyydestään ja toinen ryhmä puolestaan ei ole huolissaan yksityisyydestään.

Yksi tärkeimmistä erotteluanalyysin tunnusluvuista on nollahypoteesia testaava Wilksin Λ -arvo, jonka avulla voidaan päätellä, onko malli tilastollisesti mielekäs jatkotarkastelua varten, eli voidaanko selitettävää muuttujaa ryhmitellä selittävien muuttujien muutoksien perusteella. Nollahypoteesi voidaan hylätä, jos p -arvo on pienempi kuin 0.05. Lisäksi erotteluanalyysia tehdessä on hyvä tarkastella Box's M -arvoa, joka kertoo

variانسien ja kovarianssien samankaltaisuutta eri ryhmissä. M-testin tulos on hyvä, kun $p > 0.05$. (Jokivuori & Hietala 2007, s. 155).

Vaihtoehtoja muuttujien valinnalle on neljä - muuttujia voi lisätä malliin pakottamalla, poistamalla, lisäävällä tai askeltavalla metodilla. Tässä tutkielmassa käytän pakottavaa (Enter independents together) menettelyä, sillä valitussa aineisto soveltuu luonteeltaan parhaiten tähän. Pakottava menettely rakentaa kaikista valituista muuttujista erottelufunktion, joka erottelee kaksi tutkittavaa ryhmää toisistaan niin hyvin kuin vaan mahdollista. Lisäksi voidaan tulkita, mitkä muuttujat erottelevat ryhmiä tehokkaimmin. (Metsämuuronen 2014.)

6. TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa tavoitteena on tehdä analysoida tarkastelussa olevaa Eurobarometri -aineistoa ja vastata aineistolle tekemääni kysymykseen, eli “Mitkä asiat ennustavat sitä, onko henkilö huolissaan yksityisyydestään verkossa vai ei?” Aloitan tekemällä kuvailevaa analyysia, minkä jälkeen siirryn selittävään analyysiin. Kuvailevassa analyysissä pyritään tyypillisesti kuvaamaan, minkälainen ilmiö on kyseessä. Selittävässä analyysivaiheessa pyritään taas tutkia esimerkiksi jonkin ilmiön syitä tai korrelaatioita ja esimerkiksi vastausta kysymykseen “Miksi?”. (KvantiMOTV, 2008)

6.1. Kuvaileva analyysi

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat yksityisyyden kokemukseen verkossa. Tässä kappaleessa pyrin esittelemään aineistoa ja avaamaan niitä muuttujia, jotka ovat tämän tutkielman kannalta kiinnostavia. Tavoitteena on siis avata hieman tarkemmin, mistä aineisto koostuu. Aloitan iästä, sukupuolesta ja vastaajien kansalaisuuksista ja tämän jälkeen siirryn käsittelemään digitaalisuutta ja yksityisyyttä koskevia muuttujia ja niiden saamia jakaumia.

Ennen analyysin teon aloittamista poistin tärkeimmistä kysymyksistä puuttuvat havainnot. Monet aineiston kysymyksistä ovat toisilleen alisteisia, minkä vuoksi puuttuvia havaintoja on tietyissä kysymyksissä paljon. Tällaisten puuttuvien havaintojen poisjättäminen ei kuitenkaan ole ongelmallista, sillä tämä on ollut tiedossa jo kyselyä rakentaessa eikä tällöin kyseessä ole epämääräinen vastaamatta jättäminen. Pahimmassa tapauksessa puuttuvien havaintojen poistaminen analyysistä voi vinouttaa aineistoa ja tuloksia. Tässäkin aineistossa on “En osaa sanoa” vastauksia paljon, mutta tutkijan tehtäväksi jää määrittellä, mikä määrä on paljon ja mikä määrä ei haittaa vastauksien muuttamista puuttuviksi havainnoiksi. Ongelmallista “Ei osaa sanoa” vastausten poistaminen on sellaisissa tilanteissa, joissa nämä vastaukset eivät jakaannu tasaisesti vastaajien kesken. Jos esimerkiksi tietyn ikäiset vastaajat korostuvat “En osaa sanoa” vastauksissa, voi tämä olla mielenkiintoista itse tutkimuksen kannalta. (Bradley, 1976.)

6.1.1 Sukupuoli, ikä, kansalaisuudet ja internetin käyttö

Miesten ja naisten osuus aineistossa on suhteellisen tasaista, mutta naisia aineistossa on hieman enemmän kuin miehiä.

Taulukko 2: Naisten ja miesten osuus aineistossa

Sukupuoli	N	%osuus
Mies	12471	45.3%
Nainen	15053	54.7%
Yhteensä	27524	100 %

Nuorimmat aineistoon vastanneet ovat 15-vuotiaita ja vanhin vastannut on ilmoittanut iäkseen 98 vuotta. Vastanneiden keski-ikä on noin 52 vuotta. Eniten vastanneiden joukossa on 68-vuotiaita. Skaala tuntuu järkevältä ja mielekkäältä tutkimuskohteen kannalta, vaikka 15-vuotiailla ei välttämättä ole vielä maksukortteja eivätkä he pysty tekemään internetissä samalla tavalla maksutapahtumia, on esimerkiksi Facebookin ikäraja 13-vuotta, joten tästä syystä ainakaan nuorimmat vastaajat eivät osaisi vastata yksityisyyteen sosiaalisessa mediassa liittyviin kysymyksiin.

Taulukko 3: Vastaaajien ikäjakauma kategorisoituna 7 ikäkategoriaan

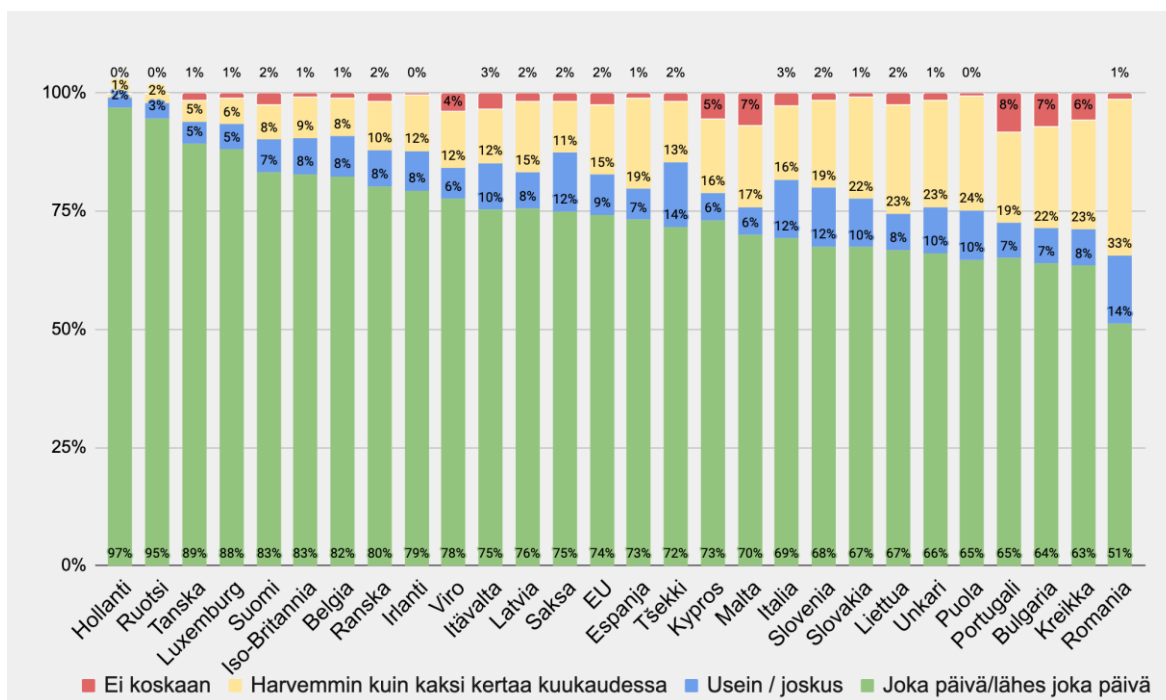
Ikä	N	%osuus
15 - 24	2261	8 %
25 - 34	3421	12 %
35 - 44	4186	15 %
45 - 54	4575	17 %
55 - 64	4969	18 %
65 - 74	5164	19 %
75 +	2949	10 %
Yhteensä	27525	100 %

Koska aineisto on kerätty maaliskuussa 2019, on mukana EU:n 28 silloista jäsenmaata mukaan lukien Iso-Britannia. Aineistossa on eniten vastaajia Saksasta, josta on aineistoon kerätty yhteensä 1558 henkilöltä vastaukset. Tämä on noin 6 % kaikista vastauksista. Vähiten vastauksia on kerätty Luxemburgista, josta kerättyjä vastauksia on yhteensä 322 kappaletta eli noin 1,2 % kaikista vastauksista. Kuten kappaleessa 6.1. esitin, on aineiston painokertoimet pitämässä huolen siitä, että tulokset eivät pääse vinoutumaan.

Suurin osa vastaajista (84 %) käyttää internetiä ja 74 % käyttää internetiä joka päivä tai lähes joka päivä eli myös yksityisyys internetissä koskettaa tavalla tai toisella suurinta osaa kohderyhmää lähes päivittäin. Internetin käyttöuseus on kuitenkin hyvin polarisoitunutta Euroopassa. Kuviosta 1 voi huomata, miten selvästi aineistona olevan Eurobarometrin mukaan internetin käyttöuseuden huippumaat Alankomaat ja Ruotsi eroavat listan häntäpästä, kuten Romaniasta tai Kreikasta. Aineistoa on painotettu Eurobarometrin data keskuksen ohjeiden mukaisesti, jotta maiden tulokset ovat vertailukelpoisia keskenään. Jokaisesta maasta kun on haastateltu lähes saman verran henkilöitä, olisi aineisto hyvin vinoutunut analysoidessa ja vertaillessa maita toisiinsa, jos aineistoa käsitellessä ei käytä ohjeiden mukaisia painokertoimia. (Gesis: Leibniz Institute for the Social Sciences.) Keskimäärin EU:n kansalaisista 74 % käyttää internetiä vähintään lähes joka päivä ja 2 % Ei käytä internetiä koskaan. Romaniassa noin joka kolmas kansalainen käyttää internetiä

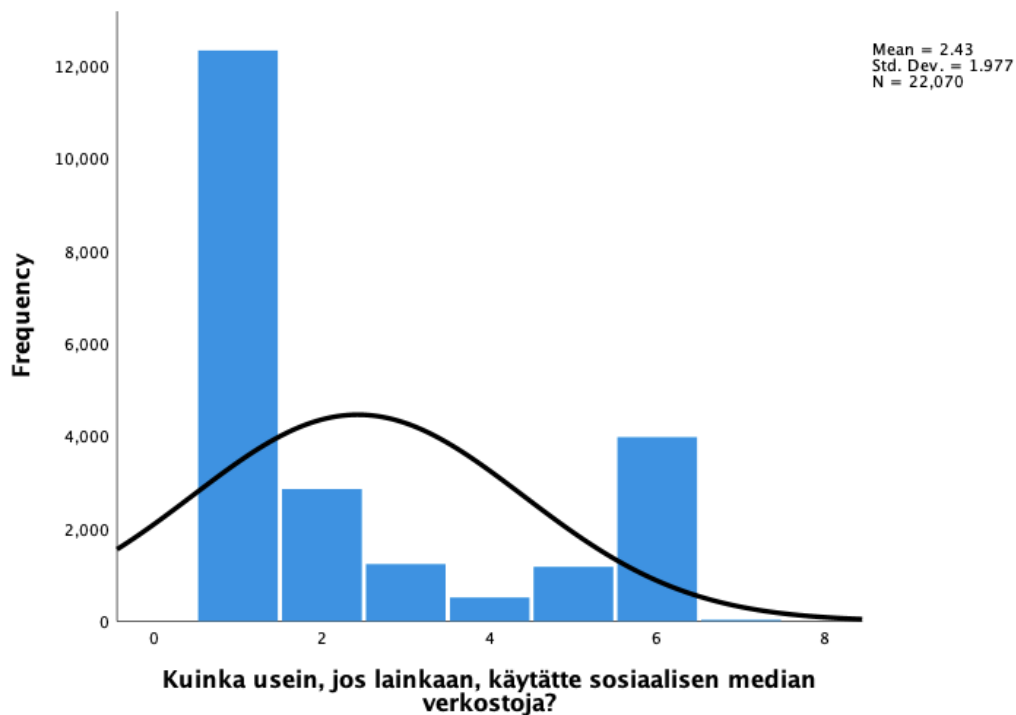

ainoastaan harvemmin kuin kaksi kertaa kuukaudessa ja esimerkiksi Portugalin kansalaisista jopa 8 % kertoo, ettei käytä internetiä koskaan. Ainoastaan Hollannissa ja Ruotsissa ei ole ollenkaan kansalaisia, jotka kertoivat, etteivät käytä internetiä lainkaan.

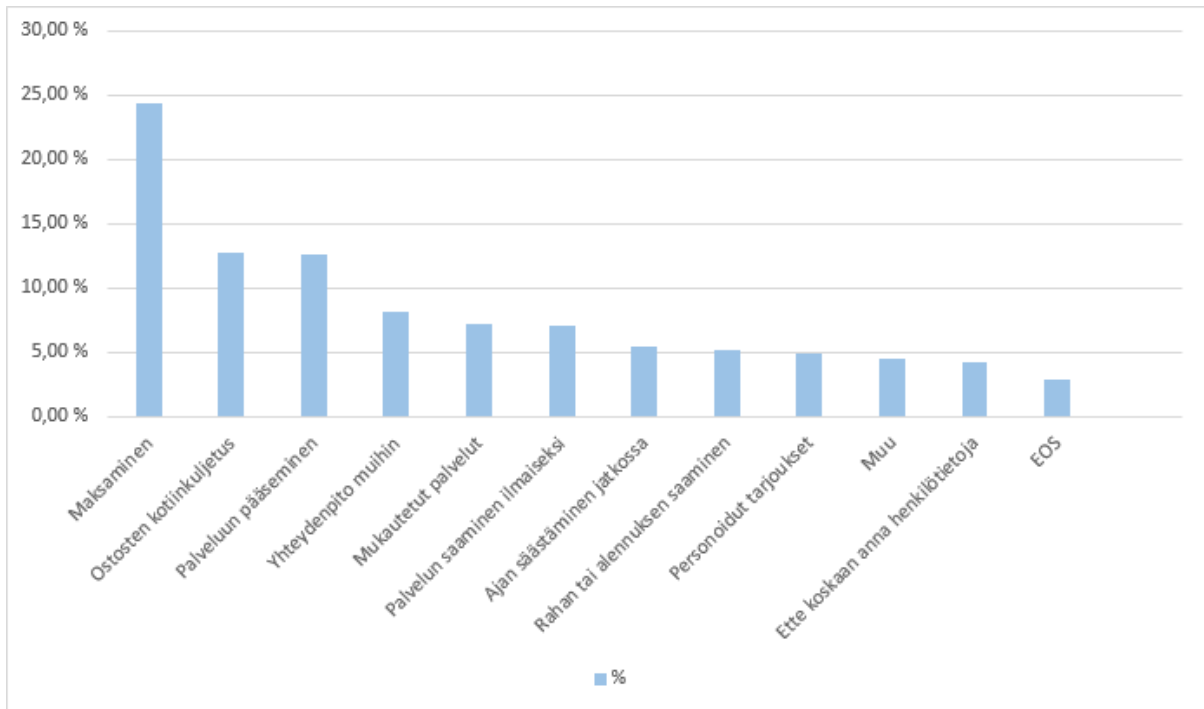
Kuvio 1: Internetin käyttöuseus EU:ssa maittain (European Commission 2019)

EU:n kansalaiset ovat myös aktiivisia sosiaalisen median käyttäjiä. Suurin osa vastaajista kertoo, että käyttää sosiaalista mediaa (Joka päivä tai lähes joka päivä = 1). Huomattavan suuri joukko kertoo myös, että ei käytä sosiaalista mediaa ollenkaan (Ei koskaan = 6). Alla olevasta kuvioista näkee selkeästi, miten suuri osuus vastaajista kertoo, ettei koskaan käytä sosiaalisen median sovelluksia tai verkostoja.

Kuvio 2: Sosiaalisen median käyttö

Tietoja jaetaan verkossa myös ahkerasti ympäri Euroopan, sillä alle 5 % vastaajista kertoo, ettei koskaan jaa tietojään internetissä eli todella pieni joukko ei omien sanojensa mukaan jaa itsestään mitään verkossa. 95 % EU:n kansalaisista kuitenkin jakaa tietojään verkossa toimiessaan, joista yleisin syy on maksaminen verkossa (24 %), jonka jälkeen ostosten kotiinkuljetus ja palveluihin pääseminen oli toiseksi ja kolmanneksi yleisimmät syyt tietojen jakamiselle.

Kuvio 3: Kun olette verkossa (käytätte verkkoyhteisöpalveluita tai mobiilisovelluksia, teette ostoksia verkossa jne.), teitä pyydetään joskus antamaan henkilötietoja. Mitkä ovat tärkeimmät syyne henkilötietojen antamiseen verkossa?

6.1.2 Valta omiin tietoihin ja huoli omista tiedoista

Tietoja jaetaan aktiivisesti verkossa, mutta miltä tämä EU:n kansalaisista tuntuu? Kyselylomakkeella tätä kysymystä lähestyttiin kysymällä haastateltavilta, *“Kuinka paljon teillä on mielestänne valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin, esim. korjata, muuttaa tai poistaa tietoja?”* Kuten taulukosta 4 voi lukea, vastaajista n. 16 % kertoi, että he kokevat omaavansa täyden vallan omiin henkilötietoihin. Peräti 50 % vastasi, että he kokevat, että heillä on osittainen valta ja noin 27 % vastaajista vastasi kysymykseen *“ei ollenkaan valtaa”*. Noin 4 % vastaajista kertoi, että tunne vallasta riippuu käytettävästä verkkosivustosta tai sovelluksesta. Saman verran vastasi *“En osaa sanoa”*.

Taulukko 4 *“Kuinka paljon teillä on mielestänne valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin, esim. korjata, muuttaa tai poistaa tietoja?”*

Vastaus	% osuus
Täysi valta	16 %
Osittainen valta	50 %
Ei ollenkaan valtaa	27 %
Riippuu verkkosivustosta tai sovelluksesta (SPONTAANI)	4 %
EOS	4 %
Yhteensä	100 %

Euroopassa on siis huomattavan suuri joukko ihmisiä, jotka kokevat, ettei heillä ole täyttä valtaa omiin henkilötietoihin verkossa. Näistä vastaajista, jotka ilmoittivat kokevansa, että heillä on osittainen valta tai ei valtaa ollenkaan, heistä 57 % kertoi olevansa vähintään melko huolissaan siitä, että heillä ei ole täyttä valtaa antamiin tietoihin. Vastaajista 8 % kertoi, ettei ole lainkaan huolissaan siitä, ettei heillä ole täyttä valtaa tietoihinsa internetissä asioidessaan. Kokemus vallasta on hyvin subjektiivinen kokemus, eikä se välttämättä kerro todellisuudesta juurikaan mitään. On kuitenkin hyvin mielenkiintoista nähdä, miten pieni osuus vastaajista kertoi kokevansa omaavansa täyden vallan omiin tietoihinsa. Tämä kertoo kuitenkin eräänlaisesta huolen tunteesta, mutta ei ole aivan tarpeeksi lähellä vielä aineistolle esittämäni tutkimuskysymystä huolesta.

Siirryn siis tarkastelemaan kysymystä, joka on lähempänä tutkimuskysymystä huolesta internetissä. Niiltä henkilöiltä, jotka kertoivat, etteivät koe omaavansa vain osittaista valtaa omiin tietoihinsa tai ei valtaa ollenkaan, kysyttiin jatkokysymys huolesta. Kysymys kuului *“Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin?”* Tässä vastaukset eri huolen tasojen kesken jakaantui niin, että 57 % kertoi olevansa erittäin tai melko huolissaan. 34 % vastaajista kertoi, ettei ole kovinkaan huolissaan

ja 8 % kertoi, ettei ole lainkaan huolissaan siitä, ettei hänellä ole täyttä valtaa tietoihinsa internetissä.

Taulukko 5: Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin? Sanoisitteko, että olette...

Vastaus	%osuus
Erittäin tai melko huolissanne	57 %
Ette kovinkaan huolissanne	34 %
Ette lainkaan huolissanne	8 %
EOS	1 %
Yhteensä	100 %

Viimeisenä lähempään tarkasteluun otetaan kysymys *“Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkkoyhteisöpalvelussa?”* Hypoteesini on, että tämän muuttujan avulla pääsen käsiksi tarkemmin yksityisyyden ilmiöön verkossa, sillä voidaan olettaa, että henkilöä, joka muuttaa yksityisyysasetuksiaan oletusasetuksista, tekee sen tarkoituksella eikä esimerkiksi vahingossa. Näin toimivalla on jokin motiivi tai tarve päästä tekemään tämä toimi ja tämä linkittyy hyvinkin paljon tietynlaiseen epävarmuuteen, luottamuksen puutteeseen tai huoleen, sillä omia tietoja halutaan suojella enemmän, kuin mitä oletuksena tarjotaan. Yhteensä kysymykseen on vastannut 16 903 henkilöä ja syy miksi N on pienempi kuin koko kyselyn vastaajajoukko, on se, että pois vastauksesta jää ne henkilöt, jotka eivät koskaan käytä internetiä sekä ne, jotka eivät käytä verkkoyhteisöpalveluita. Tämä ei kuitenkaan ole ongelmallista, sillä haluan tässä tarkastella juuri internetin käyttäjien kokemuksia.

Taulukosta 6 nähdään, että vastaajat jakautuivat aika tasaisesti kahteen ryhmään, jossa hieman yli puolet (33 %) on muokannut yksityisyysasetuksiaan ja hieman alle puolet (28 %) vastaajista puolestaan ei ole koskaan muokannut yksityisyysasetuksiaan verkkoyhteisöpalvelussa.

Taulukko 6: Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkkoyhteisöpalvelussa?

Vastaus	N	Prosentti
Kyllä	9055	33 %
Ei	7648	28 %
EOS	200	1 %
Yhteensä	16903	

Näistä kuvailevan analyysin tarkasteluista otan erityisesti jatkotarkasteluun kaksi viimeistä muuttujaa, sillä mielestäni ne resonoivat parhaiten tutkittavan aiheen, eli yksityisyyskokemuksen ja yksityisyysshuolista verkossa kanssa. Tarkastelen näitä muuttujia seuraavaksi erotteluanalyysin avulla.

7 EROTTELUANALYYSI

Tässä kappaleessa siirrytään siis selittävään analyysivaiheeseen. Yksi tämä tutkielman hypoteeseista on se, että yksityisyydestään huolissaan olevat ja ne, jotka eivät ole huolissaan henkilötiedoistaan ja yksityisyydestään ovat taustamuuttujiltaan ja tyypiltään erilaisia. Lisäksi oletan, että henkilöt, jotka ovat muokanneet yksityisyysasetuksia verkossa eroavat niistä, jotka eivät tätä ole tehneet. Analyysin tavoitteena on selvittää sitä, minkälaiset taustamuuttujat ja ominaisuudet ennustavat sitä, kuuluuko vastaaja joko sellaiseen ryhmään, jossa omista henkilötiedoista ja yksityisyydestä ollaan huolissaan verkossa ja toisaalta sitä, mitkä asiat ja muuttujat ennustavat puolestaan huolettomuutta verkossa mietittäessä yksityisyysasioita. Lisäksi selvitetään, mitkä asiat erottelevat yksityisyysasetuksia muokanneita ja ei-muokanneita ryhmiä.

7.1 Eroteltavat ryhmät

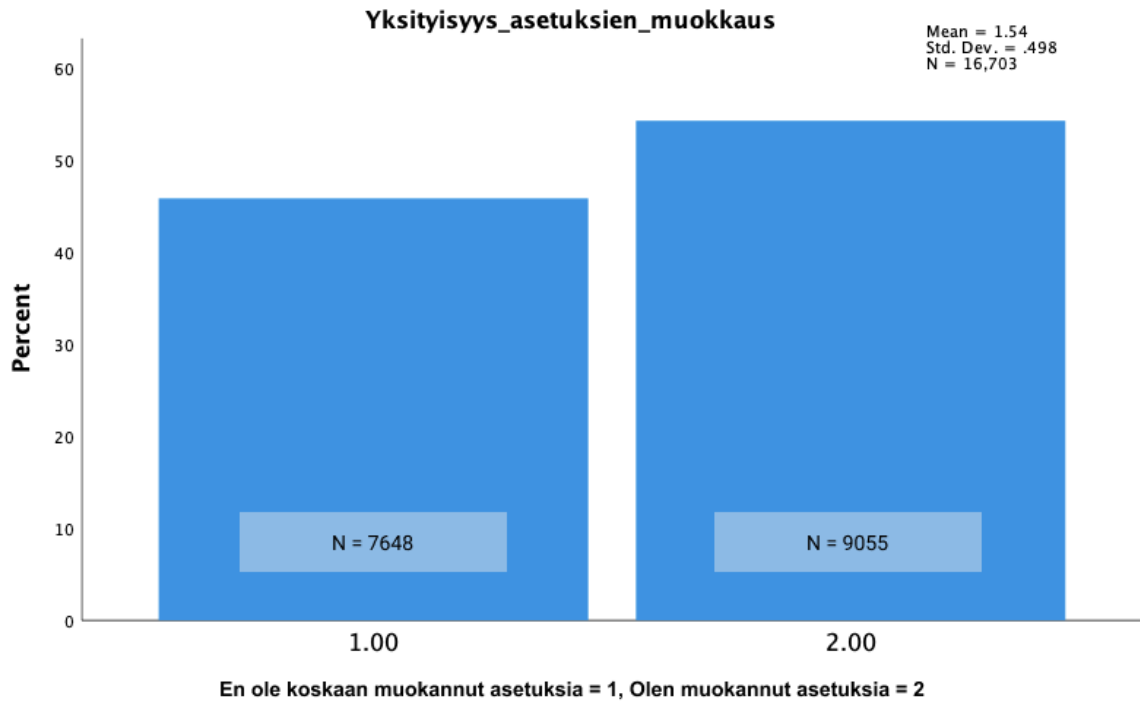
Tulen selvittämään aineistolle esittämäni kysymystä “Mitkä taustatekijät ovat yhteydessä siihen, onko henkilö huolissaan yksityisyydestään verkossa vai ei?” kahden eroteltavan muuttujan kautta. Ensimmäinen kysymys on “*Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkkoyhteisöpalvelussa?*” ja toinen “*Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin?*”.

Ensimmäiseen kysymykseen yksityisyysasetuksien muokkaamisesta on vastannut yhteensä 16 903 henkeä eli noin 61,4 % kaikista vastaajista, kun kyselyyn kokonaisuudessaan on vastannut 27 524. Tämä tarkoittaa, että 28 % vastaajista ilmoitti, ettei koskaan jaa tietojaan verkossa. Olen merkinnyt nämä tiedot puuttuviksi tiedoiksi. Toiseen kysymykseen on vastannut yhteensä 15 027 vastaajaa eli noin 54 % kaikista 27 524 vastaajasta.

Analyysia varten rekoodasin ensimmäisen eroteltavan muuttujan, eli kysymyksen *“Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkko yhteisöpalvelussa?”* kaksiportaiseksi muuttujaksi alkuperäisen kolmen portaan sijaan jättämällä analyysistä ulos vastaajat, jotka eivät osanneet vastata. Nämä vastaajat ovat suhteellisen pieni joukko, joten heidän pois jättäminen ei muokannut lopullista vastaajien määrää huomattavasti. Rekoodauksen myötä muuttuja sai nimen *“Yksityisyys_asetuksien_muokkaus”*. Tämä muuttuja voi saada arvot *“En ole koskaan muokannut asetuksia”* = 1 ja *“Olen muokannut asetuksia”* = 2.

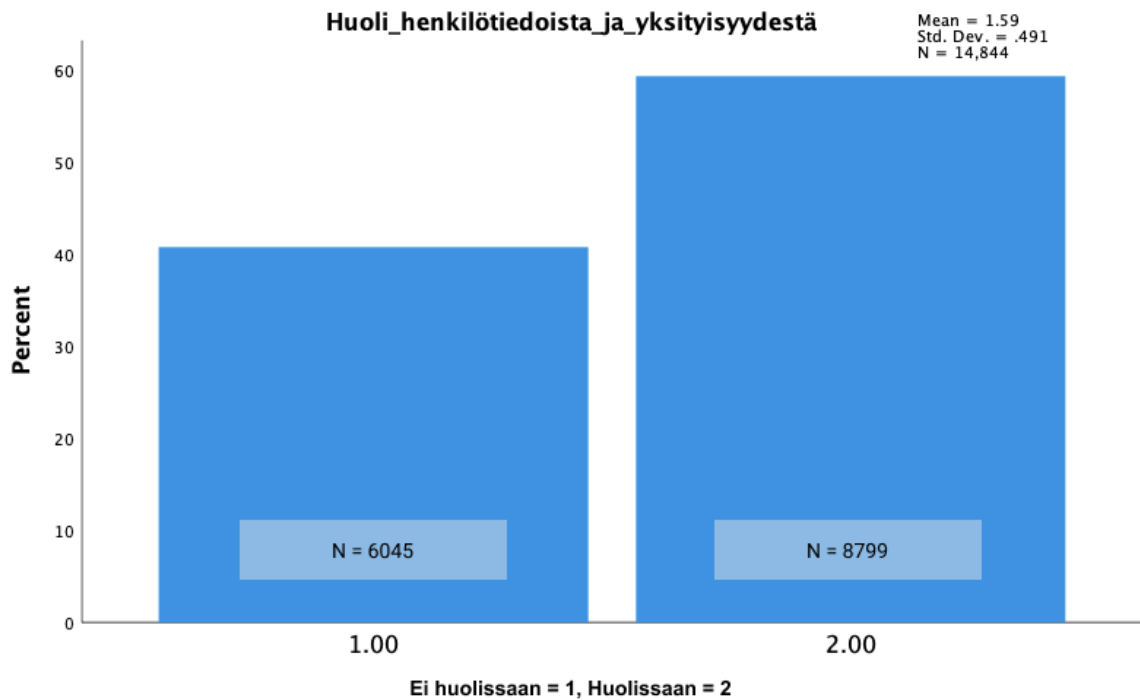
Toinen eroteltava muuttuja on rakennettu kysymyksestä *“Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin?”*. Tämän kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat 1 = erittäin huolissanne, 2 = melko huolissanne, 3 = ette kovinkaan huolissanne, 4 = ette lainkaan huolissanne ja 5 = EOS. Tämän muuttujan nimesin *“Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä”* -muuttujaksi ja rekoodasin muuttujan niin, että se saa seuraavat arvot: 1 = ei huolissaan (sisältäen ei huolissaan tai ei kovinkaan huolissaan), 2 = huolissaan (sisältäen melko huolissaan tai erittäin huolissaan). EOS-tiedot muokkasin puuttuviksi tiedoiksi aivan kuten edellisenkin eroteltavan muuttujan tapauksessa. Tarkemmat frekvenssit ja vaihteluvälit voi tarkastaa liitteestä 1.

Kuvio 4: Eroteltava ryhmä 1 - Yksityisyys_asetuksien_muokkaus

“Yksityisyys_asetuksien_muokkaus” -muuttuja saa keskiarvon 1,54. Tämä tarkoittaa, että vastaajien joukossa on hieman enemmän sellaisia henkilöitä, jotka ovat muokanneet yksityisyysasetuksiaan verkkoyhteisöpalvelussa kuin sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole koskaan tehneet muutoksia näihin yksityisyysasetuksiin.

Kuvio 5: Eroteltava ryhmä 2 - Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä

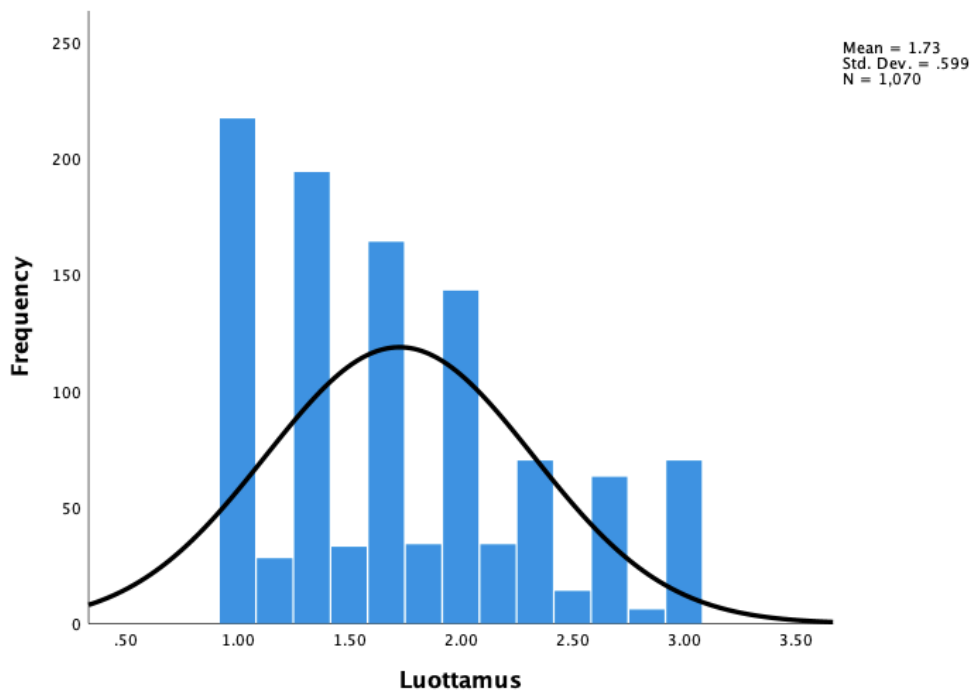
Huoli yksityisyydestä -muuttujan arvot ovat “*ei huolissaan*” = 1 ja “*huolissaan*” = 2. Muuttuja saa keskiarvon 1,59, eli vastaajissa on enemmän niitä, jotka ovat huolissaan kuin niitä vastaajia, jotka eivät ole yksityisyydestään huolissaan.

7.2. Ryhmiä erottelevat muuttujat

Valitsin analyysiin mukaan muuttujia aina sosiodemografisista tekijöistä erilaisiin väittämiin, jotka liittyvät yksityisyyteen, internetin käyttöön, sosiaalisiin suhteisiin, kuten luottamukseen instituutioihin. Aiemman tutkimuksen pohjalta rakensin analyysia varten muutaman keskiarvosummamuuttujan, jotka esittelen lyhyesti.

7.2.1 Luottamus instituutioihin

Ensimmäinen summamuuttuja, jonka rakensin, sai nimen “*Luottamus*”. Tämä valittiin kappaleessa 3 esitetyn tutkimuksen myötä, jossa tutkittiin luottamuksen ja yksityisyyden välistä dynamiikkaa. Tähän summamuuttujaan otettiin mukaan kysymykset, jotka käsittelevät vastaajan luottamusta seuraaviin instituutioihin: tiedotusvälineet, poliittiset puolueet, alue- ja paikallishallinto, maan hallitus, maan eduskunta/parlamentti ja Euroopan unioni. Vastausvaihtoehdot ovat kysymyksissä 1 = luotan yleensä, 2 = en luota, 3 = EOS. Mittari käännettiin ennen summamuuttujan rakentamista siten, että luottamus kasvaa arvojen kasvaessa. Rekoodauksen jälkeen muuttuja saa arvot Ei luota = 1, Neutraali = 2 ja Luottaa = 3. Ennen summamuuttujan rakentamista näiden osioiden sisäinen konsistenttisuus tarkasteltiin Cronbachin alfan avulla, jonka arvoksi saatiin 0,80. Cronbachin alfan katsotaan olevan hyvä, se saa vähintään arvon 0,6. Korkea Cronbachin alfan arvo viittaa siihen, että summamuuttujan reliabiliteetti on hyvällä tasolla ja nämä kuusi muuttujaa on mielekästä yhdistää yhdeksi muuttujaksi, sillä ne mittaavat samaa asiaa. (Jokivuori & Hietala 2007, 135.) Keskiarvoksi yleinen luottamus saa 1,73, mikä viittaa siihen, että yleinen luottamus instituutioihin on EU:n kansalaisten keskuudessa hieman heikkoa, kuten kuviosta 5 voi huomata.

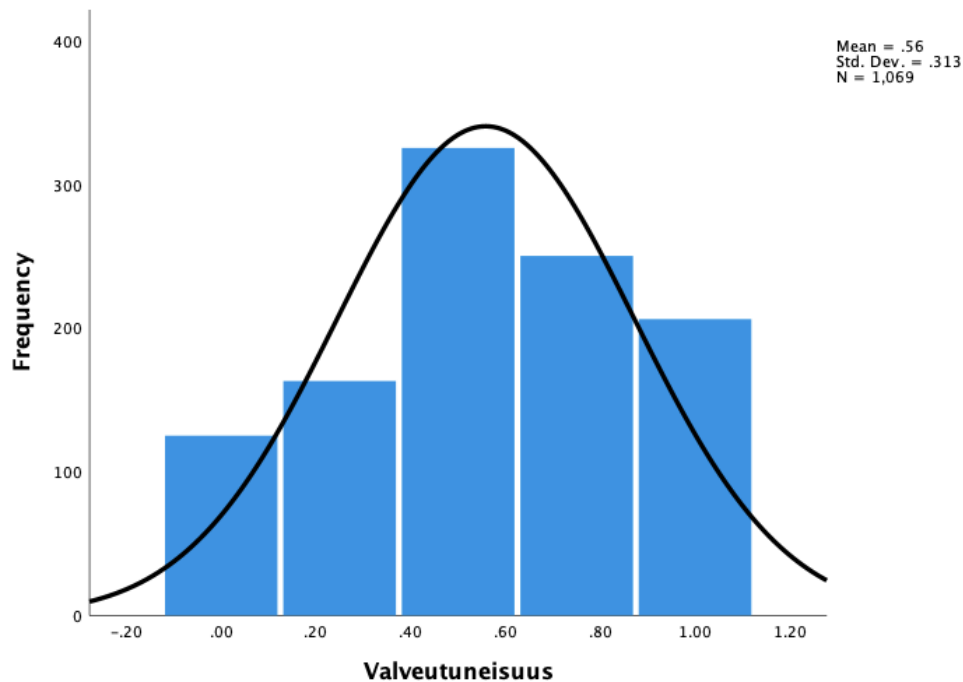

Kuvio 6: Luottamus summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

7.2.2 Valveutuneisuus

Muuttujista rakennettiin myös “*valveutuneisuus*” -summamuuttuja, joka pitää sisällään kysymykset “*Oletteko kuullut, että (Maassasi, maan nimi) on viranomainen, jonka tehtävänä on suojata henkilötietojanne koskevia oikeuksia?*” ja “*Oletteko kuullut EU:n yleisestä tietosuojasetuksesta (GDPR), joka tuli voimaan vuonna 2018?*”. Ensimmäisen kysymyksen vastausvaihtoehdot ovat 1 = Kyllä, ja tiedätte mikä viranomainen hoitaa tätä tehtävää, 2 = Kyllä, mutta ette tiedä, mikä viranomainen hoitaa tätä tehtävää, 3 = Ei ja 4 = EOS. Toisen kysymyksen vastausvaihtoehdot ovat olleet 1 = Kyllä ja tiedätte mikä se on, 2 = Kyllä, mutta ette tiedä tarkalleen, mikä se on, 3 = En ja 4 = EOS. Muuttujien arvot on rekoodattu summamuuttujaa varten siten, että mitä valveutuneempi henkilö on, sitä suuremman arvon hän saa. Summamuuttujan arvot ovat 0 = En ole kuullut, 0,5 = Olen kuullut, mutta en tiedä mitä tarkoittaa, 1 = Olen kuullut ja tiedän mitä tarkoittaa. Cronbachin alfan arvon 0,68 ja keskiarvo muuttujalla on 0,56 tarkoittaen, että suuri osa on jokseenkin

valveutunut yksityisyysasioiden suhteen. Näitä arvoja voi tarkastella tarkemmin alta kuviosta 6.

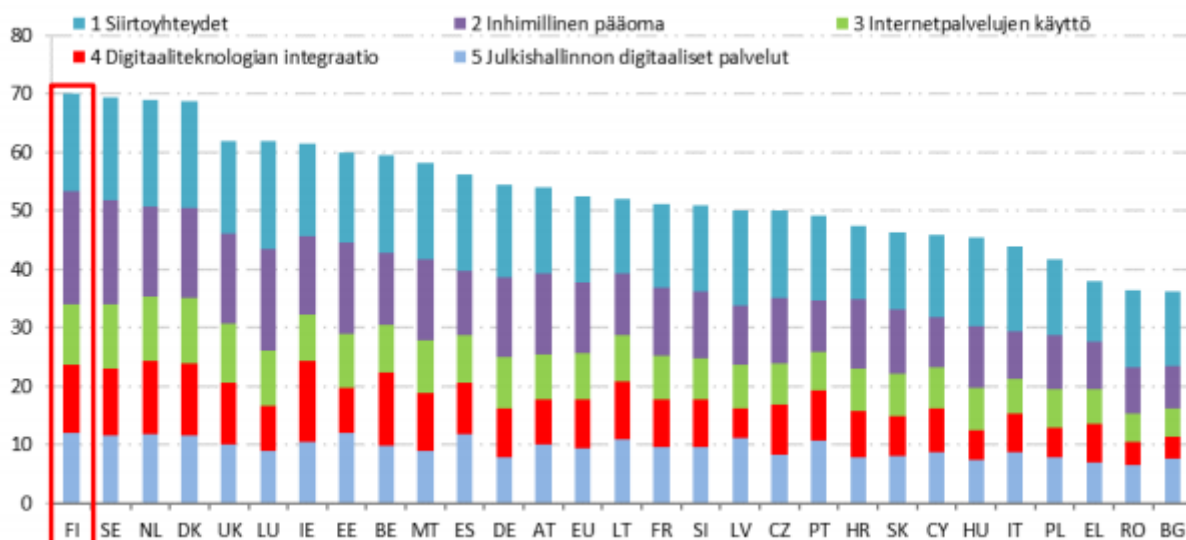
Kuvio 7: Valveutuneisuus summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

7.2.3 Desi-tulos

Koska tarkastelussa oli aineisto, joka kattaa kaikki EU-maat, halusin myös ottaa tarkasteluun vastaajan kansalaisuuden mukaan analyysiin, vaikkei aiemmassa tutkimuksessa olekaan tehty maakohtaisia vertailuita koetun yksityisyyden saralla. Päädyin tarkastelemaan maita digitaalisen kuilun teorian kautta käyttämällä The Digital Economy and Society -indeksin (jatkossa DESI) tuloksia. Olen esitellyt indeksin tarkemmin digitaalisen kuilun yhteydessä, kappaleessa 4.2.

Kuten kappaleessa 3 esitettiin, DESI-mittauksen joidenkin osa-alueiden, kuten internetin käyttötaitojen on todettu vaikuttavan siihen, miten yksityisyys verkossa koetaan. Tästä

syystä EU-maista tehtiin summamuuttuja DESI-mittauksen tuloksen perusteella. Tarkastelen maita jatkuvana muuttujana, joka voi saada arvon väliltä 1-28 sen mukaan, minkä maan kansalainen vastaaja on. Arvon 1 on saanut heikoiten vertailussa pärjännyt Bulgaria ja arvon 28 vertailussa parhaiten pärjännyt Suomi. Alla olevasta kuvasta 5 (EU-komissio, 2019) voi tarkastella, miten eri EU:n maat ovat sijoittuneet DESI-vertailussa. Summamuuttujan nimesin seuraavasti: “desi_tulos”.

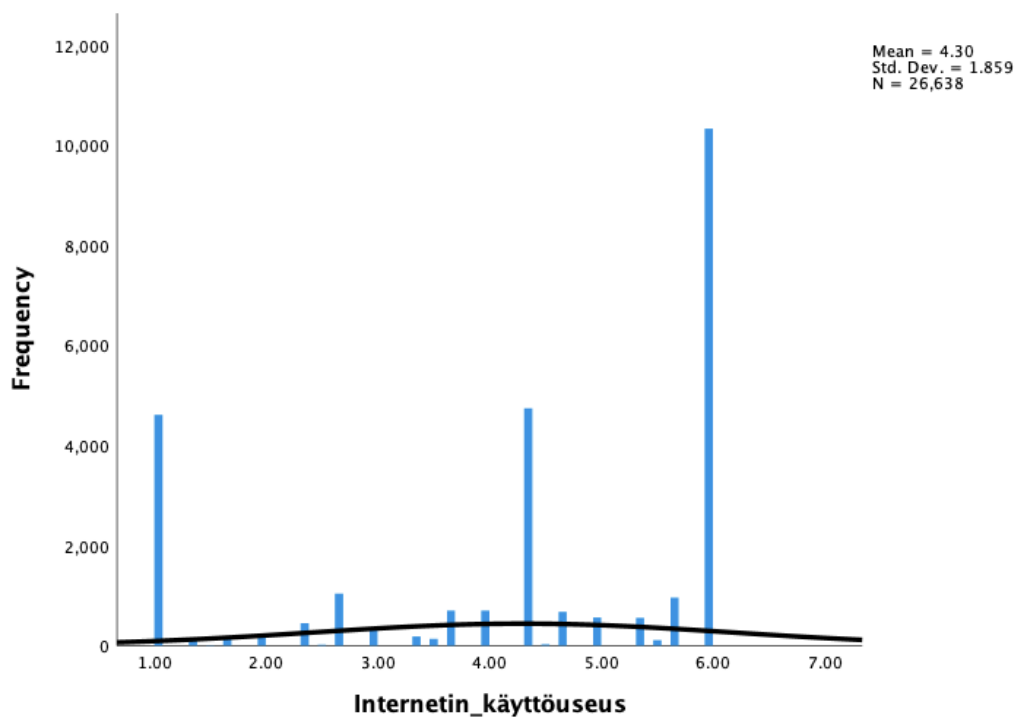

Kuvio 8: Digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksi (DESI) 2019 -sijoitukset

7.2.4 Internetin käyttöuseus

Internetin käyttöuseutta tutkittiin rakentamalla keskiarvosummamuuttuja, johon sisällytettiin muuttujia, jotka mittaavat internetin käyttöä erilaisissa paikoissa ja käytön useutta. Summamuuttuja rakentuu vastauksista kysymykseen “Voisitko kertoa Käytättekö internetiä 1. kotonanne 2. työpaikallanne 3. mobiililaitteellanne (kannettavalla tietokoneella, älypuhelimella, tabletilla jne.) ja vastausvaihtoehdot ovat Joka päivä = 1... Ei koskaan = 6. Mittarin helpomman luettavuuden vuoksi mittari rekoodattiin toisin päin niin, että suuren arvon saavat ne käyttäjät, jotka käyttävät internetiä paljon. Summamuuttujan sisäistä

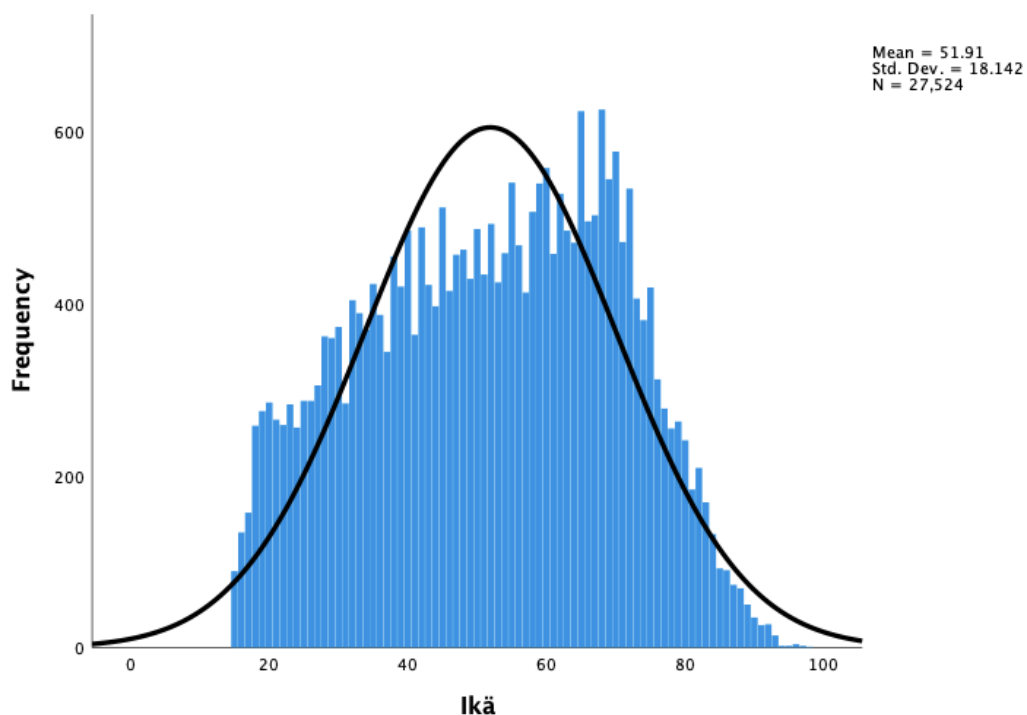
reliabiliteettia mitattiin Cronbachin alfalla, joka sai arvon .81. Suurin osa vastaajista käyttää internetiä päivittäin ja summamuuttuja saa tästä syystä korkean keskiarvon 4.30.

Kuvio 9: Internetin käyttöuseus -summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

7.2.5 Ikä, opintojen kesto ja sosioekonominen asema

Kuten aiemmin tutkielmassa esitin, on vastaajia mukana aineistossa ikäskaalalla 15–98 ja vastaajien keski-ikä on noin 52 vuotta. Tämä muuttuja otettiin mukaan erotteluanalyysiin, sillä iällä ja yksityisyyden kokemuksella verkossa on todettu olevan mielenkiintoisia, mutta hieman ristiriitaisia tuloksia aiemmassa tutkimuksessa, kuten kappaleessa 3 on esitetty.

Kuvio 10: Vastaajien ikäskala ja keskiarvo

Vastaajien koulutustasoa mitattiin kysymyksellä “Minkä ikäisenä lopetitte täysipäiväisen opiskelun?” Muuttuja nimettiin “Opiskeluvuodet” -muuttujaksi. Tämä muuttuja otettiin mukaan analyysiin sillä kuten kappaleessa 3 on esitetty, on koulutustasolla nähty olevan vaikutusta siihen, kuinka huolissaan henkilö on yksityisyydestään. Aiemman tutkimuksen valossa näyttäisi siltä, että mitä korkeampi koulutustaso, sitä vähemmän omasta yksityisyydestään on huolissaan. Opiskeluvuodet saa keskiarvon 2, mikä tarkoittaa, että keskimäärin vastaajat ovat olleet 20-vuotiaita, jolloin on lopettanut täysipäiväisen opiskelun.

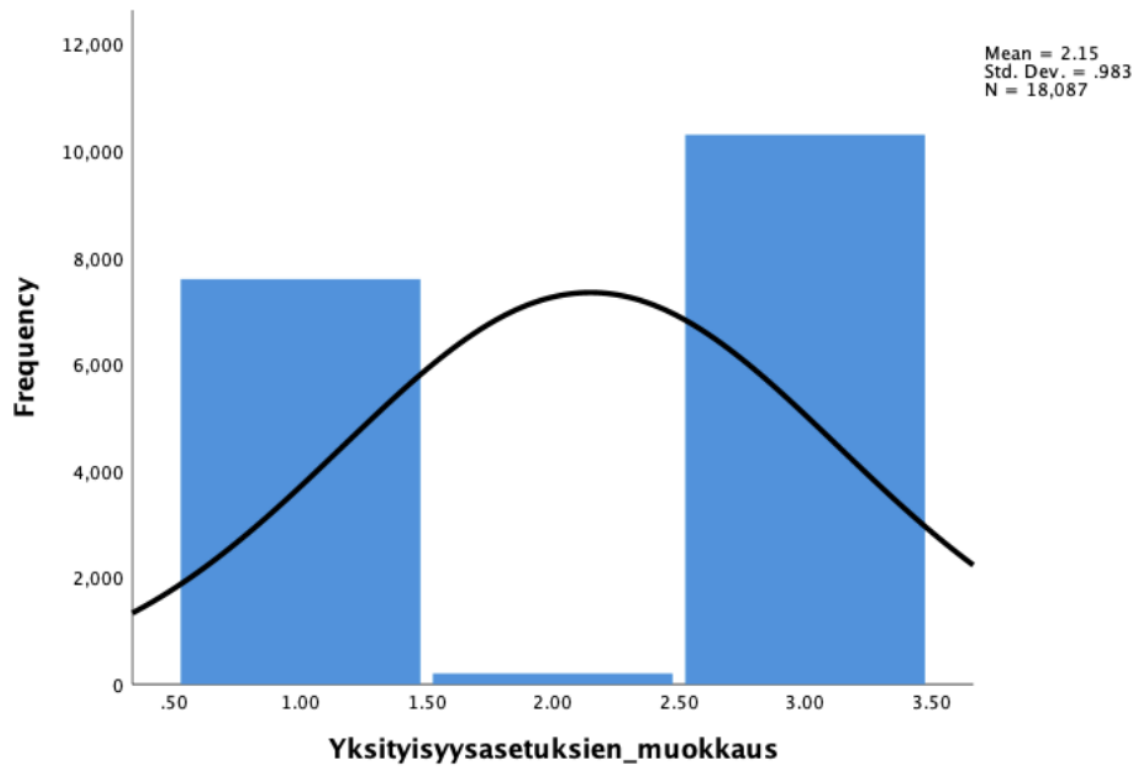
Tästä voidaan päätellä, että aineistossa on hieman enemmän niitä, jotka eivät ole käyneet korkeakouluja, kuin niitä, jotka ovat opiskelleet täyspäiväisesti esimerkiksi yliopistossa.

Sosioekonomista asemaa mitattiin kysymyksellä “Kuulutteko itse tai kuuluuko kotitaloutenne mielestänne 1 = Työväenluokkaan, 2 = Alempaan keskiluokkaan 3 = Keskiluokkaan 4 = Ylempään keskiluokkaan 5 = Ylempään sosiaaliluokkaan. Muuttujista rakennettiin jatkuva muuttuja, jossa korkeampi arvo tarkoittaa parempaa sosioekonomista asemaa ja matalin arvo työväenluokkaa.

7.2.6 Huolestuneisuus ja yksityisyysasetuksien muokkaus

Viimeiset analyysihin mukaan otettavat muuttujat ovat Yksityisyysasetuksien_muokkaus-muuttuja, joka on rakennettu “*Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin?*” -muuttujasta rekoodaten se niin, että huoli kasvaa, mitä isompi arvo on: 1 = Ei lainkaan huolissaan ja 4 = Erittäin huolissaan.

Yksityisyysasetuksien_muokkaus rakennettiin niin, että mitä isomman arvon muuttuja saa, sitä varmemmin henkilö on muokannut yksityisyysasetuksia verkkoyhteisöpalvelussa. Muuttuja saa keskiarvon 2.15 eli vastaajissa on hieman enemmän niitä, jotka on muokannut asetuksiaan kuin niitä, jotka eivät näin ole tehnyt. Muuttuja saa arvot 1 = Ei ole muokannut, 2 = EOS/Neutraali, 3 = On muokannut.

Kuvio 11: Yksityisyysasetuksien_muokkaus summamuuttujan histogrammi ja normaalijakautuneisuus

7.3 Erotteluanalyysin tulokset

Tein erotteluanalyysin kahdelle tutkittavalle muuttujalle. Tutkin ensin muuttujan “*Yksityisyysasetuksien_muokkaus*” -muuttujan kahden eri ryhmän erottelevia tekijöitä ja tämän jälkeen sama analyysi tehtiin “*Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä*” -muuttujalle. Erotteluanalyysi tuottaa funktioita sen mukaan, kuinka monta eri ryhmää selitettävä muuttuja sisältää. Funktioita syntyy aina yksi vähemmän kuin mitä ryhmiä muuttuja sisältää. (Jokivuori & Hietala 2007, 93.) Tämän tutkielman erottelufunktiot tuottivat molemmissa tapauksissa yhden erottelufunktion. Molemmissa analyyseissa N jäi suhteellisen pieneksi, sillä kyselylomake on rakennettu siten, että monet kysymykset ovat alisteisia toisille kysymyksille. Ensimmäisessä erotteluanalyysissä tarkastellaan yksityisyysasetuksien muokkausta verkkoyhteisöpalveluissa ja tähän kysymykseen on sisällytetty luonnollisesti vain ne vastaajat, jotka käyttävät näitä verkkoyhteisöpalveluita, eli erilaisia sosiaalisen median sovelluksia. Toinen erotteluanalyysi puolestaan on rakennettu huolestuneisuuden ympärille ja käsiteltävä kysymys on esitetty niille vastaajille, jotka ovat kertoneet etteivät he koe omaavansa korkeintaan osittaista valtaa omiin tietoihinsa verkossa. Heiltä on kysytty jatkokysymyksenä, kuinka huolissaan he tästä ovat.

7.3.1 Erotteluanalyysin tulokset “*Yksityisyysasetuksien_muokkaus*” -muuttujan eri ryhmille

Erotteluanalyysi loi syöttämistä muuttujista yhden tilastollisesti erittäin merkitsevän funktion (Wilksin Lambda = .840, $X = 1713.257$ ja $p < .001$). Erotteluanalyysissä tyypillisesti tarkasteltavan Wilksin Lambdan avulla voidaan tarkistaa, voiko nollahypoteesin hylätä ja tämän tulkinnan voi tehdä tapauksessa, jossa Wilksin Lambdan kautta lasketun X-testin arvo on pienempi kuin 0.05. Erotteluanalyysin kannalta on tärkeää, että tutkittavat ryhmät eroavat tutkittavien, lineaarikombinaation muodostavien muuttujien suhteen. Nollahypoteesin hylkäämisen tarkastamisen lisäksi Wilksin Lambda voi saada arvon 0:n ja 1:n välillä ja saatu X-testin arvon avulla voidaan tarkastella myös juuri sitä, eroaako ryhmät riittävästi toisistaan. (Jokivuori & Hietala 2014, 182–183). Käsillä olevassa erotteluanalyysissä X-testi saa tilastollisesti erittäin merkitsevän arvon, minkä avulla voidaan todeta ryhmien eroavan

myös toisistaan tilastollisesti erittäin merkitsevästi. Lisäksi tämän tutkielman molemman erotteluanalyysin Box's M-arvot ovat hyvällä tasolla ($p < 0.001$). Tämä suure kertoo varianssien ja kovarianssien samankaltaisuutta eri ryhmissä ja kuten aiemmin kappaleessa 5 mainittiin, M-testin tulos on hyvä, kun $p > 0.05$. (Jokivuori & Hietala 2007, s. 155). Kuten kappaleen alussa kerrottiin, on N molemmissa erotteluanalyyseissa suhteellisen matala, sillä valitut muuttuja tiputtavat aina osan joukosta pois, jos he eivät ole vastanneet kyseiseen kysymykseen. Tähän erotteluanalyysiin nousi mukaan 4199 vastaajaa, joka on kuitenkin ihan kiitettävä joukko vastaajia, joten tutkielman jatkaminen tällä aineistolla on järkevää.

Taulukko 7: Ensimmäisen erotteluanalyysin Wilksin Lambda ja ominaisarvo

Wilks' Lambda				
Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	.840	1713.257	8	.000

Eigenvalues				
Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	.190 ^a	100.0	100.0	.400

a. First 1 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Tämä erotteluanalyysi on tehty pakottavalla menetelmällä (Enter independents together), sillä aiemman tutkimuksen ja aineistossa valittavana olevien muuttujien perusteella voidaan rakentaa perusteltu erottelufunktio, jonka perusteella ryhmät erotellaan (Jokivuori & Hietala, 2014, s.174). Erotteluanalyysi toteutettiin pakottavasti (enter), jolloin erottelufunktion tulivat mukaan kaikki 8 muuttujaa. Nämä erottelevat muuttujat ja niiden saamat korrelaatioarvot voi tarkastaa taulukosta 11. Taulukosta 12 puolestaan voidaan huomata, miten analysoitavat kaksi ryhmää sijoittuvat erottelufunktiolle.

Taulukko 8: Ensimmäisen erotteluanalyysin erottelevat muuttujat ja muuttujien arvot

Muuttujat	Arvot
Luottamus	1 = Ei luota lainkaan, 3 = Luottaa täysin
Ikä	15 - 89
Desi_tulos	1 = Huonoiten vertailussa pärjännyt, 28 = Parhaiten vertailussa pärjännyt
Opintojen_kesto	0 - 79
Sosioekonominen asema	1 = Työväenluokka, 5 = Ylempi sosiaaliluokka
Valveutuneisuus	0 = Ei valveutunut, 1 = Valveutunut
Internetin käyttöuseus	1 = Ei koskaan, 6 = Joka päivä
Huolestuneisuus	1 = Ei lainkaan huolissaan, 4 = Erittäin huolissaan

Taulukko 9: Erottelufunktion muuttujien kanoniset korrelaatiot ja “Yksityisyysasetuksien muokkaus” -ryhmien asettuminen erottelufunktiolle

Structure Matrix		Functions at Group Centroids	
	Function 1	Yksityisyys_asetuksien_muokkaus	Function 1
Valveutuneisuus	.599	1.00	-.283
Internetin_käyttöuseus	.510	2.00	.317
Ikä	-.477	Unstandardized canonical discriminant functions evaluated at group means	
Desi_tulos	.422	1 = En ole koskaan muokannut asetuksia	
Opintojen_kesto	.289	2 = Olen muokannut asetuksia	
Sosioekonominen_asema	.187		
Luottamus	.184		
Huolestuneisuus	.177		

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions
Variables ordered by absolute size of correlation within function.

Kanonisia korrelaatioita tarkasteltaessa voidaan havaita, millainen yhteys funktiolla ja erottelevilla muuttujilla on. Analysoitavat ryhmät ovat “En ole koskaan muokannut asetuksia” = 1 ja “Olen muokannut asetuksia” = 2. Voimakkaimmin tutkittavia ryhmiä erotti Valveutuneisuus -summamuuttuja, joka kertoo vastaajan tietotasosta internetin yksityisyysasioiden suhteen. Valveutuneisuus -muuttujassa valveutuneisuus kasvaa siirryttäessä arvosta 0 arvoon 1. Tämä valveutuneisuus -muuttuja saa positiivisen korrelaation (.599) ja kun asetuksia muokanneiden ryhmä sijoittuu hieman funktion keskiarvon yläpuolelle (.317), voidaan tuloksesta vetää johtopäätös, että yksityisyysasetuksia muokanneiden ryhmä on valveutuneempaa kuin toiseen ryhmään sijoittuvat.

On hyvinkin loogista, että mitä valveutuneempi henkilö on, sitä enemmän hänellä on tietotaitoa siitä, että omat tiedot ja yksityisyys eivät välttämättä ole täysin suojassa verkkopalveluiden oletusasetusten kanssa ja että niitä voi useimmissa tapauksissa muokata, esimerkiksi rajata tarkemmin, ketkä voivat nähdä omia tietoja, muokata mainontaan liittyvää datan keruuta ja tarkistaa, millaista tietoa itsestä on kerätty palveluun ja mikäli palvelu käsittelee tietoja GDPR:n mukaisesti, tietoja voi myös siirtää ja poistaa omasta toimesta.

Internetin käyttöuseus - muuttuja saa sitä suuremman arvon, mitä useammin internetiä käyttää (1 = Ei koskaan, 6 = Joka päivä) ja se saa myös positiivisen kanonisen korrelaation (.510). Tästä voidaan tulkita, että mitä enemmän internetiä käyttää, sitä todennäköisemmin on muokannut yksityisyysasetuksia verkkoyhteisöpalveluissa. On varmastikin niin, että jos internetiin ei ole pääsyä joka päivä, ei yksityisyysasiat verkossa ole mielessä niinä harvoina kertoina, kun internetiä käyttää.

Ikä puolestaan saa negatiivisen korrelaation (-.477), mikä voidaan tulkita siten, että mitä vanhempi henkilö on, sitä todennäköisemmin kuuluu ryhmään, jossa ei ole koskaan muokannut yksityisyysasetuksia. Aiemmasta tutkimuksesta kävi hyvin ilmi se, että iän ja yksityisyyden suhteen on vaikea löytää selkeää yhtä totuutta. Tämä on hyvin linjassa kappaleessa 4.1 esitetystä aiemmasta tutkimuksesta, jossa esimerkiksi havaittiin yksityisyysasetuksiaan tarkastavien mediaani-ikänsä olevan 26, kun puolestaan taas niiden henkilöiden, jotka eivät ole koskaan tarkastaneet yksityisyysasetuksiaan, mediaani-ikänsä havaittiin olevan 43. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s.14.)

Aineisto on mahdollistanut yksityisyyskokemuksen tarkastelun koko EU:n alueella ja tätä ulottuvuutta mittaamaan valittu "DESI_tulos" -muuttuja saa erottelufunktiossa positiivisen kanonisen korrelaation (.422). "Desi_tulos" -muuttujan arvot on rakennettu siten, että heikoiten vuotuista digitaalitalouden ja -yhteiskunnan kehityksen indeksiä mittaavassa vertailussa pärjännyt maan Bulgarian kansalaiset saavat arvon 1 ja parhaiten vertailussa pärjänneen maan Suomen kansalaiset saavat arvon 28. DESI-vertailussa mitataan maiden siirtoyhteyksiä, digitaaliteknologian integraatiota, inhimillistä pääomaa (tiedot ja taidot),

julkishallinnon digitaalisia palveluita sekä internetpalveluiden käyttöä. Tässä erotteluanalyysissä “DESI-tulos” -muuttujan positiivinen korrelaatio kertoo siitä, mitä paremmin DESI -vertailussa pärjänneen maan kansalainen on, sitä todennäköisemmin on muokannut yksityisyysasetuksiaan verkon yhteisöpalveluissa.

Huonosti kahden ryhmän välisiä eroja selittää opintojen kesto, sosioekonominen asema, Luottamus instituutioihin sekä huolestuneisuus. Tämä tarkoittaa siis sitä, että sekä ryhmässä, jossa on vaihdettu yksityisyysasetuksia, että ryhmässä, jossa tätä ei olla tehty, löytyy henkilöitä näiden muuttujien ääripäistä. Ryhmistä löytyy sekä niitä, jotka ovat opiskelleet pitkään, että niitä, jotka eivät ole koulunpenkillä pitkään viihtyneet. Tämän lisäksi molemmista ryhmistä löytyy sosioekonominen asema ei määrittele henkilöä todennäköisemmin toiseen ryhmään. Luottamus instituutioihin ei puolestaan myöskään auta ennustamaan, onko henkilö muokannut yksityisyysasetuksia vai ei. Huolestuneisuus siitä, että ei koe omaavansa täyttä valtaa omiin tietoihin verkossa, ei myöskään auta tutkijaa arvioimaan todennäköisyyttä sille, onko henkilö muokannut yksityisyysasetuksia vai ei.

7.3.2 Erotteluanalyysin tulokset muuttujalle “*Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä*”

Seuraavaksi tarkastellaan, miten huolissaan vastaaja on ollut siitä, ettei hän koe omaavansa täyttä valtaa tietoihinsa verkossa. Tämä muuttuja on rekoodattu kaksiluokkaiseksi muuttujaksi, jossa huolen määrä kasvaa ryhmän arvon kasvaessa (Ei huolissaan = 1, Huolissaan = 2). Myös tämä erotteluanalyysi on tehty pakottavalla menetelmällä (Enter independents together). Analyysiin otettiin mukaan samat muuttuja kuin aiemmassa erotteluanalyysissä ainoastaan sillä erolla, että “Huolestuneisuus” -muuttuja vaihdettiin “Yksityisyysasetuksien muokkaus” -muuttujaan. Loput muuttujista voi tarkistaa taulukosta 11. Tähän erotteluanalyysiin sisältyi yhteensä 6476 vastaajaa.

Erottelufunktio loi syöttämistä muuttujista yhden tilastollisesti merkitsevät funktion (Wilksin Lambda = .972, X=282.405 ja $p < .001$), mikä tarkoittaa, että ryhmien saamat keskiarvot eivät ole liian samankaltaisia, vaan ne eroavat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. (Jokivuori & Hietala, 2014, s. 183–184.) Toisin sanoen, ryhmään “huolissaan” kuuluvat eroavat merkittävästi ryhmään “ei huolissaan” kuuluvista.

“Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä” -muuttujan ryhmät eroavat siis tilastollisesti erittäin merkitsevästi toisistaan, mutta näitä eroja ei pysty selittämään aiemman tutkimuksen perusteella valittujen ja tässä aineistossa saatavilla olevilla muuttujilla tehokkaasti. Tämä johtuu siitä, että funktion ominaisarvo jää hyvin matalaksi (.029) Kyseinen funktio saa hyvin matalan ominaisarvon .029, joka viittaa siihen, ettei aiemman tutkimuksen perusteella valitut muuttujat erottele funktiossa tutkittavia ryhmiä tehokkaasti. (Jokivuori & Hietala, 2014, 184–185).

Vaikka ominaisarvo on matala ja tässä mielessä erottelufunktio toimii huonosti, ei se tietenkään tarkoita, etteikö tuloksia olisi mielenkiintoista tarkastella. Pienet erot voivat johtua jo kysymyksen asettelusta, jossa huolesta kysyttiin niiltä, jotka kertoivat että he eivät koe omaavansa täyttä valtaa omiin tietoihinsa verkossa. Tämä jo tuo vastaajia lähemmäksi toisiaan - he eivät koe, että internetissä toimiessaan heillä on kaikki valta omissa käsissään ja tämä jo indikoi selkeää epämiellyttävää tilannetta ja tunnetta. Erot ovat siis pieniä huolissaan olevan ryhmän ja ei-huolissaan olevan ryhmän välillä.

Taulukko 10: Toisen erotteluanalyysin Wilksin Lambda ja ominaisarvo

Wilks' Lambda				
Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	.972	282.405	8	<.001

Eigenvalues				
Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	.029 ^a	100.0	100.0	.167

a. First 1 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Analyysissä erottelufunktion tulevat muuttujat ja niiden saamat korrelaatioarvot voi tarkastaa taulukosta 11. Taulukosta 12 puolestaan voidaan huomata, miten analysoitavat kaksi ryhmää sijoittuvat erottelufunktiolle.

Taulukko 11: Toisen erotteluanalyysin erottelevat muuttujat ja muuttujien arvot

Muuttujat	Arvot
Luottamus	1 = Ei luota lainkaan, 3 = Luottaa täysin
Ikä	15 - 89
Yksityisyysasetuksien muokkaus	1 = Ei ole muokannut koskaan, 3 = On muokannut
Desi_tulos	1 = Huonoiten vertailussa pärjännyt, 28 = Parhaiten vertailussa pärjännyt
Opintojen_kesto	0 - 79
Sosioekonominen asema	1 = Työväenluokka, 5 = Ylempi sosiaaliluokka
Valveutuneisuus	0 = Ei valveutunut, 1 = Valveutunut
Internetin käyttöseus	1 = Ei koskaan, 6 = Joka päivä

Taulukko 12: Erottelufunktion muuttujien kanoniset korrelaatiot ja

“Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä” -ryhmien asettuminen erottelufunktiolle

Structure Matrix		Functions at Group Centroids	
	Function 1	Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä	Function 1
Luottamus	-.477	1.00	-.201
Yksityisyysasetuksien_muokkaus	.393	2.00	.144
Desi_tulos	-.391	Unstandardized canonical discriminant functions evaluated at group means	
Ikä	.329		
Sosioekonominen_asetus	-.321		
Valveutuneisuus	.302		
Internetin_käyttöuseus	-.155		
Opintojen_kesto	-.118		

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions
Variables ordered by absolute size of correlation within function.

Erot ryhmien “Ei huolissaan” = 1 ja “Huolissaan” = 2 välillä ovat siis hyvin pieniä, eivätkä analyysissa mukana olleiden muuttujien avulla pystytä toteamaan, mikä tai mitkä taustamuuttujat, asenteet tai ominaisuudet todellisuudessa erottelevat näitä kahta ryhmään. Analyysissa mukaan otetuista muuttujista parhaiten ryhmien välisiä eroja selitti “Luottamus instituutioihin” -keskiarvosummamuuttuja, joka saa negatiivisen kanonisen korrelaation. Huolissaan olevien ryhmään kuuluvilla on analyysin mukaan siis hieman toista ryhmää matalampi luottamus instituutioihin, sillä “Ei luota lainkaan” saa arvon 1 ja “Luottaa täysin” saa arvon 3.

Toiseksi suurimman korrelaation analyysissa saa “Yksityisyysasetuksien muokkaus” -muuttuja. Tämä tulos kertoo siitä, että huolissaan olevien ryhmään kuuluvat eroavat toisesta ryhmästä lievästi siinä, että huolissaan olevat ovat useammin muokanneet

yksityisyysasetuksia. Huolestuneisuus ei erotellut ensimmäisessä erotteluanalyysissa erityisen voimakkaasti niitä, jotka ovat muokanneet yksityisyysasetuksiaan ja niitä, jotka eivät ole asetuksia koskaan muokannut. On siis todettava, että yksi tutkielman hypoteeseista ei todellisuudessa toteudukaan. Näyttäisi siltä, että yksityisyysasetuksien muokkaus ja omien tietojen turvaaminen linkittyy enemmänkin tietotaitoon eikä niinkään huolen tunteeseen.

Muita erotteluanalyysissa mukana olevilla muuttujilla ei siis myöskään pysty selittämään huolestuneisuuden kahden eri ryhmän eroja. Analyysissa mukana ollut DESI-muuttuja saa negatiivisen kanonisen korrelaation (-.391). Voidaan siis todeta että, mitä heikommin DESI-vertailussa on pärjännyt, sitä vähemmän on huolissaan omista tiedoista ja yksityisyydestä. Vastaajan iän kanoninen korrelaatio (.329) kertoo siitä, että mitä nuorempi henkilö, sitä vähemmän on huolissaan siitä, ettei koe omaavansa täyttä valtaa omiin tietoihinsa ja dataan.

Nämä kaikki selittävät kahden ryhmän eroja heikosti, mutta analyysissa mukana olleista muuttujista nämä edellä mainitut muuttujat saavat voimakkaimman kanonisen korrelaation. Heikoimmat arvot saa Internetin käyttöuseus (-.155) sekä Opintojen_kesto (-.118), joka kertoo kuinka pitkän ajan henkilö on opiskellut. Voidaan siis todeta, että erotteluanalyysissa olleissa molemmissa ryhmissä on suurella todennäköisyydellä sekä internetiä paljon käyttäviä, että niitä, jotka eivät internetiä käytä useasti. Lisäksi molemmista ryhmistä löytyy sekä pitkään kouluttautuneita, että niitä, jotka ovat opiskelleet vain vähän elämänsä aikana.

8 POHDINTA

Tässä kappaleessa palataan tutkimuskysymyksen äärelle. Pysin tarkastelemaan tämän tutkielman tuloksia aluksi aiemman tutkimuksen kautta ja päätän pohdinnan mieltien, millaisiin kysymyksiin mielestäni olisi mielenkiintoista tarttua seuraavaksi.

Kysymys, joka aineistolle esitettiin, kuuluu seuraavasti: **Mitkä asiat ennustavat sitä, onko henkilö huolissaan yksityisyydestään verkossa vai ei?** Analyysivaiheessa selvisi, että käytössä olevalla aineistolla en tule pääsemään käsiksi tämän kysymyksen ytimeen, sillä en pystynyt rakentamaan riittävän vahvaa erottelufunktiota huolestuneisuutta mittaavalle muuttujalle. Analyysistä selvisi kuitenkin liuta muuttujia, jotka eivät selitä voimakkaasti henkilön huolta. Näitä muuttujia ovat luottamus instituutioihin, yksityisyysasetuksien muokkaus, Desi-vertailussa saatu tulos, vastaajan ikä sekä sosioekonominen asema. Mikään näistä muuttujista ei erottele tarpeeksi voimakkaasti niitä, jotka ovat verkossa huolissaan siitä, että heillä ei ole täyttä valtaa omiin tietoihinsa ja niitä, jotka puolestaan eivät koe minkäänlaista huolta siitä, ettei heillä ole täyttä valtaa omiin henkilötietoihin verkossa toimiessaan.

Aiempaan tutkimukseen perehtyessä minulle ilmeni, että iän ja yksityisyyden suhteen on todettu olevan hankala todentaa. Blank, Bolsover ja Dubois (2014) on kuitenkin todennut, että yksityisyysasetuksien muokkaus ja ikä korreloivat niin, että mitä nuorempi henkilö on, sitä todennäköisemmin hän on muokannut yksityisyysasetuksiaan verkossa. Yksityisyyden paradoksin mukaan elämme paradoksaalista aikaa, sillä nuoret jakavat aina vaan enemmän ja enemmän itsestään tietojaan verkossa, mutta voisiko ollakin niin, että nuoret eivät ole huolissaan yksityisyydestään, sillä heillä on tarvittava tietotaito muokata yksityisyysasetuksiaan verkossa tarvittaessa. Nuoret ehkä osaavat todennäköisemmin hoitaa huoltaan verkossa ja toimia niin, että pystyvät varmistamaan omien tietojensa olevan niin hyvin tallessa, kuin vaan mahdollista. Tämän tutkielman tulokset ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa siitä, että nuoret muokkaavat todennäköisemmin yksityisyysasetuksiaan kuin vanhemmat verkossa toimivat henkilöt.

Koulutustason on todettu olevan yhteydessä siihen, miten yksityisyys verkossa koetaan (Blank, Bolsover ja Dubois 2014). Tämän tutkielman tulokset ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa siinä, että mitä pidempään henkilö on opiskellut, sitä todennäköisemmin hän toimii varmistaakseen yksityisyytensä verkossa. Korkeamman koulutustason omaavat henkilöt perehtyvät palveluiden tietosuojalausekkeita ja siitä, miten palvelut käsittelevät käyttäjien henkilötietoja. Aivan kuten tässäkin tutkielmassa, myös aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu koulutustason korreloivan heikosti huolestuneisuuden kanssa. Tässä tutkielmassa huolestuneisuutta ei pystytty kunnolla selittämään millään saatavilla olevan muuttujan kautta.

Hyvien internetin käyttötaitojen on todettu olevan yhteys sen kanssa, pelkääkö henkilö jakaa tietojansa internetissä vai ei ja tarkemmin, hyvät internetin käyttötaidot korreloivat sen kanssa, että uskaltaa jakaa tietojansa verkossa. (Blank, Bolsover ja Dubois 2014, s. 10.) Tämä linkittyy myös tämän tutkielman tutkittaviin ryhmien eroihin internetin käyttöuseuden kanssa. Voidaan olettaa, että paljon internetiä käyttävillä on jo kokemuksen kautta paremmat käyttötaidot kuin niillä, jotka käyttävät internetiä vain harvoin. Tämän tutkielman tuloksista selvisi, että paljon internetiä käyttävät ovat todennäköisemmin muokanneet yksityisyysasetuksia kuin ryhmä, johon kuuluu joukko, joka käyttää internetiä vain vähän. Se, että tietää mahdollisuuksista muokata yksityisyysasetuksia antaa varmastikin tietynlaista varmuutta verkossa asioimiseen, eikä omien tietojen jakamista jännitä samalla tavalla kuin jos ymmärrys aiheesta on vähäistä.

Aiemmassa tutkimuksessa on ilmennyt, että henkilöillä, joilla on hyvät internetin käyttötaidot, luottavat vähemmän verkon eri toimijoihin. Tämän on nähty johtavan siihen, että hyvät käyttötaidot korreloivat sen kanssa, että muokkaa yksityisyyden oletusasetukset palveluissa, joita verkossa käyttää. Hyvät digitaidot on nähty aiemmassa tutkimuksessa korreloivan sen kanssa, että luottamus on matalaa henkilödataa kerääviin tahoihin. Tämä johtuu yleisestä tietotasosta. Olisi mielenkiintoista myös selvittää, että onko verkkoa enemmän käyttäneet jossain vaiheessa joutuneet ongelmiin yksityisyytensä kanssa niin, että

omat tiedot olisi esimerkiksi päässeet väärin käsiin - tämä kun varmasti myös vähentää luottamusta verkon toimijoita kohtaan. (Hennessy & Turrow, 2007.) Hyvien digitaitojen myötä näyttäisi siis syntyvän skeptisyyttä sitä kohtaan, onko valtion toimijoilla ylipäättänsä mahdollista rakentaa riittävää valvontaa esimerkiksi suuria yritysjiättien kohdalla, kuten esitän kappaleessa 3.

Analyysistä nousi selkeästi esiin sellaiset ryhmät, joilla tuntuu olevan yksityisyysasiat paremmin hallussa kuin toisilla. Sekä oman tutkielmani, että aiemman tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että nuoret, pitkään kouluttautuneet ja paljon internetiä käyttäneet sekä jossakin Desi-vertailun huippumaassa asuvilla on paremmat edellytykset suojella yksityisyyttä verkossa ja näin he myös tekevät muokkaamalla yksityisyysasetuksia varmistaen, ettei omat tiedot pääse väärin käsiin ja ettei niitä käytetä sellaiseen, mihin ei itse halua. Yksityisyys voidaan siis nähdä myös yhtenä uutena digitaalisen kuilun aiheuttajana. Ilmassa on jo hieman merkkejä siitä, että yksityisyydestä ollaan myös rakentamassa uutta luksusta. Oman yksityisyyden suojaamiseksi nousee jatkuvasti uusia *maksullisia* sovelluksia, jotka puhdistavat omaa digitaalista jalanjälkeä ja muun muassa Facebook on esittänyt mahdollisuuden, että markkinoinnista kieltäytymisestä voitaisiin rakentaa tulevaisuudessa maksullinen lisäpalvelu Facebookin käyttäjille. (CNBC, 2018.)

Yksityisyyden ja verkossa toimivien yhteyttä tulee ehdottomasti jatkaa. Mielestäni varsinkin digitaalisen kuilun kautta aiheen tarkastelu on erityisen kiinnostavaa, sillä tämän tutkielman ja aiemman tutkimuksen perusteella juuri yksityisyysasioista valveutuneisuus, internetin käyttötaidot sekä internetin käytön useus viittaavat luonnollisesti siihen, että yksityisyysasioista verkossa on enemmän tietoa. Uusien lakien, kuten GDPR:n myötä internetin käyttäjillä pitäisi olla enemmän valtaa kuin aiemmin omiin tietoihinsa, mutta jotta näistä laeista voisi todellisuudessa hyötyä, on kyseessä olevalla henkilöllä oltava erittäin hyvä tietotaso yleisesti internetistä ja sen käytöstä.

Aiemmassa tutkimuksessa selvisi, että naiset rajaavat useammin esimerkiksi oman sosiaalisen median profiilin näkyvyyttä kuin miehet (Litt & Hargittai, 2014.) Hypoteesini

on, että tämä linkittyy vahvasti aina vain kasvavaan internetissä tapahtuvaan naiseen kohdistuvaan häirintään ja ahdisteluun (Jiloha, 2020.) Tämän valossa olisikin mielestäni mielenkiintoista ja erittäin tärkeää tarkastella vielä tarkemmin sitä, mitkä syyt motivoivat muokkaamaan yksityisyysasetuksiaan verkossa. On nimittäin todella erilaisesta ilmiöstä kyse, jos muutoksen motivaattorina on ollut mainontaan liittyvä ärtymys tai sitten oman turvallisuuden tunteen heikkeneminen.

LÄHTEET

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P., (1994). *Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät*. Helsinki: WSOY.

Anthony, D., Campos-Castillo, C. & Horne C., (2017). Toward a Sociology of Privacy. *Annual Review of Sociology*. 43, 249–269. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-060116-053643>.

CNBC (6.4.2018). Facebook users would have to pay to opt out their data being used for targeted ads, Sheryl Sandberg says. Haettu osoitteesta: <https://www.cnbc.com/2018/04/06/facebook-sheryl-sandberg-users-would-have-to-pay-to-opt-out-targeted-ads.html>

“European Commission: Information technology and Data Privacy” (1997). Haettu osoitteesta: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/164>

European Commission. (2020). Special Eurobarometer 503 [sähköinen tutkimusaineisto]. Haettu osoitteesta <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/164>

European Commission (2020). The Digital Economy and Society Index (DESI). Haettu osoitteesta <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi>

Anthony, D., Campos-Castillo, C. & Horne C., (2017). Toward a Sociology of Privacy. *Annual Review of Sociology*. 43, 249–269. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-060116-053643>.

Barnatt, C. (2001). *The second digital revolution*. *Journal of General Management*, 27(2), 1-16.

Bauman, Z., (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press.

Bauman, Z. & Lyon, D. (2013). *Liquid Surveillance. A Conversation*. Cambridge: Polity Press.

Bauman Z., (2010). *Privacy, Secrecy, Intimacy, Human Bonds, Utopia—and Other Collateral Casualties of Liquid Modernity*. Teoksessa Blatterer H., Johnson P., Markus M.R. (toim.): *Modern Privacy. Shifting Boundaries, New Forms*. Palgrave Macmillan, London 2010, 7–22.

Berman, S. & Marshall, A. (2014). *The next digital transformation: from an individual-centered to an everyone-to-everyone economy*. *Strategy & Leadership*, 42(5), 9-17.

Blank, G., Bolsover G. & Dubois, E. (2014). A New Privacy Paradox: Young people and privacy on social network sites. *SSRN Electronic Journal*. Haettu osoitteesta: <https://www.researchgate.net/publication/323981092> A New Privacy Paradox Young People and Privacy on Social Network Sites

Blank, G., Dutton, W. & Lefkowitz, J. (2019). Perceived Threats to Privacy Online: The Internet in Britain, the Oxford Internet Survey. *SSRN Electronic Journal*. Haettu osoitteesta: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3522106

Bradley, R. (1976). Minimizing Error Variance Introduced by Missing Data Routines in Survey Analysis. *Sociological Methods & Research*, 4, 459-474.

Durkheim, É (1951). *Suicide: a study in sociology*. Glencoe, Illinois: Free Press.

Euroopan parlamentti: *Mikä Eurobarometri on?* Haettu osoitteesta: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/fi/be-heard/eurobarometer>

European Union (22.5.2021) *Data protection and online privacy*. Haettu osoitteesta: https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/internet-telecoms/data-protection-online-privacy/index_en.htm

Goffman, E., (1958). *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York: Anchor Books.

Goffman, E. (1961). *Asylums: Essays on the social situation of mental patients and other inmates*. New York: Anchor Books.

Jiloha RC. (2020) Internet Abuse: A Newer form of Sexual Harassment. *J Adv Res Psychol Psychother*, 3(1): 13-18. doi:<https://doi.org/10.24321/2581.5822.202003>

Jokivuori, P., Hietala, R., (2007). Määrällisiä tarinoita. Monimuuttujamenetelmien käyttö ja tulkinta. Porvoo: WSOY.

Jokivuori, P., Hietala, R., (2014). Määrällisiä tarinoita. Monimuuttujamenetelmien käyttö ja tulkinta. Docendo.

“KvantiMOTV: Kyselyaineiston havaintojen painottaminen.” 2008. Haettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/intro.html>

“KvantiMOTV: Tutkimusprosessi.” 2008. Haettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/tutkimus/prosessi.html>

Mead, M. (1928) *Coming of the Age in Samoa: A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilization*. New York: William Morrow & Company.

Metsämuuronen, J. (2014). *Monimuuttujamenetelmien perusteet*. Jyväskylä: Gummerus.

Nippert-Eng, C. (2010). *Island of Privacy*. The University of Chicago Press.

Rainie, L., Kiesler, S., Kang, R. & Madden, M. (2013). Anonymity, Privacy, and Security Online. Pew Research cCenter.

Svensson, M., Rosengren, C., & Åström, F. (2016). *Digitalization and Privacy: A systematic literature review*. Lund: Lund University. Haettu osoitteesta:
https://lup.lub.lu.se/search/ws/files/18522671/Digitalization_and_privacy.pdf

Sirkkunen, E. & Haara, P. (2017). Yksityisyys ja notkea valvonta : *Yksityisyys ja anonymiteetti verkkoviestinnässä -projektin loppuraportti*. Tampere: Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET). Tampere: Tampereen yliopisto.

Sirkkunen, E. (2016). *Yksityisyys valvonnan verkoissa*. *Media & Viestintä*, 39(2).
<https://doi.org/10.23983/mv.61429>

Solove, D. (2006). A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*, 154(3) Haettu osoitteesta
[https://www.law.upenn.edu/journals/lawreview/articles/volume154/issue3/Solove154U.Pa.L.Rev.477\(2006\).pdf](https://www.law.upenn.edu/journals/lawreview/articles/volume154/issue3/Solove154U.Pa.L.Rev.477(2006).pdf)

Suomen virallinen tilasto SVT (2017). Vapaa-ajan osallistuminen. Haettu osoitteesta
<http://www.stat.fi/til/vpa/index.html>

Simmel, G. (1964). *The Sociology of Georg Simmel; Translated, edited, and with introduction by Kurt H. Wolff*. New York: Free Press.

Schwartz, B. (1968). The Social Psychology of Privacy. *American Journal of Sociology*, 73(6), 741-752. Haettu osoitteesta:

<https://www.jstor.org/stable/2775779?refreqid=excelsior%3A3d8cfe59dfd8afb720ce87f21adba662&seq=1>

Taddicken, M. (2014). The “Privacy Paradox in the Social Web: The Impact of Privacy Concerns, Individual Characteristics, and the Perceived Social Relevance on Different Forms of Self-Disclosure. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(2), 248–273. <https://academic.oup.com/jcmc/article/19/2/248/4067550>

Turow, J. & Hennessy, M. (2007) Internet privacy and institutional trust: insights from a national survey. *New Media & Society*. 9(2), 300–318. doi:10.1177/1461444807072219

Waldo, J., Lin, H. & Lunette, I. (2007) *Engaging Privacy and Information Technology in a Digital Age*. Washington D.C.: The National Academic Press.

Warren, S., & Brandeis, L. (1890). The Right to Privacy, *Harvard Law Review*, 4(5), 193–220. Haettu osoitteesta: <https://www.cs.cornell.edu/~shmat/courses/cs5436/warren-brandeis.pdf>

Westin, A. (1970) *Privacy and freedom*. New York: Atheneum

Zuboff, S. (2019) *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power: Public Affairs*.

LIITTEET

LIITE 1: Eroteltavien muuttujien vaihteluvälit ja N ennen rekoodausta

Muuttuja	Selite	Arvo	N
<i>Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkkoyhteisöpalvelussa?</i>			
	Kyllä	1	9055
	Ei	2	7648
	EOS	3	200
	Yhteensä		16903
<i>Kuinka huolestunut olette siitä, että teillä ei ole täyttä valtaa vaikuttaa verkossa antamiinne tietoihin? Sanoisitteko, että olette...</i>			
	Erittäin huolissanne	1	2201
	Melko huolissanne	2	6598
	Ette kovinkaan huolissanne	3	4903
	Ette lainkaan huolissanne	4	1142
	EOS	5	183
	Yhteensä		15027

LIITE 2: Analysoitavien muuttujien vaihteluvälit ja N rekoodauksen jälkeen

Erotteluanalyysin muuttujat	Selite	Arvo	N
Yksityisyys_asetuksien_muokkaus	En ole koskaan muokannut asetuksia	1	7648
	Olen muokannut yksityisyysasetuksia	2	9055
			16703
Huoli_henkilötiedoista_ja_yksityisyydestä	En ole kovinkaan tai lainkaan huolissani siitä, että minulla ei ole täyttä valtaa antamiini tietoihin verkossa = Ei huolissaan	1	6045
	Olen erittäin tai melko huolissani siitä, että minulla ei ole täyttä valtaa antamiini tietoihin verkossa = Huolissaan	2	8799
			14844

LIITE 3: Erotteluanalyysiin valitut summamuuttujat

	Sisällytetyt muuttujat	Muuttujien arvot	Cronbach in alpha	Summamuuttujan uudet arvot
Luottamus	Seuraavaksi tiedustelisin, kuinka paljon luotatte eräisiin medioihin ja instituutioihin. Olkaa hyvä ja kertokaa kustakin seuraavasta mediasta ja instituutiosta, luotatteko siihen vai ette. 1 Tiedotusvälineet 2 Poliittiset puolueet 3 Alue- ja paikallishallinto 4 Maasi hallitus 5 Maasi eduskunta / parlamentti 6 Euroopan unioni	1 = Luottaa 2 = Ei luota 3 = EOS	0.808	1 = Luottaa 2 = Ei luota
Valveutuneisuus	Oletteko kuullut, että (Maassasi, maan nimi) on viranomainen, jonka tehtävänä on suojata henkilötietojanne koskevia oikeuksia?	1= Kyllä, ja tiedätte mikä viranomainen hoitaa tätä tehtävää 2= Kyllä, mutta ette tiedä mikä viranomainen hoitaa tätä tehtävää 3= Ei 4=EOS	0.902	1 = En ole kuullut näistä aiheista ... 3 = On kuullut ja tietää mistä on kyse
	Oletteko kuullut EU:n yleisestä tietosuojasetuksesta (GDPR), joka tuli voimaan vuonna 2018?	1=Kyllä ja tiedätte mikä se on 2=Kyllä, mutta ette tiedä tarkalleen mikä se on 3= En 4 EOS		
Internetin käyttöuseus	Voisitteko kertoa... Käytättekö internetiä kotonanne Käytättekö internetiä työpaikallanne Käytättekö Internetiä mobiililaitteellanne (kannettavalla tietokoneella, älypuhelimella, tabletilla jne.)	1 = Joka päivä tai lähes joka päivä 2 = Kaksi tai kolme kertaa viikossa 3 = Noin kerran viikossa 4 = Kaksi tai kolme kertaa kuukaudessa 5 = Vielä harvemmin 6 = Ei koskaan 7 = Ei internetyhteyttä		1 = Ei koskaan ... 6 = Joka päivä tai lähes joka päivä
Desi-tulos				1 = Bulgaria 2 = Romania ... 27 = Ruotsi 28 = Suomi

ikä				15 - 98
Yksityisyys- asetuksien _muokkaus	Oletteko joskus yrittänyt muuttaa henkilökohtaisen profiilinne yksityisyyden oletusasetuksia verkko yhteisöpalvelussa?	Kyllä = 1 Ei = 2 EOS = 3		Ei = 1 EOS = 2 Kyllä = 3
Opiskelu- vuodet	Minkä ikäisenä lopetitte täyspäiväisen opiskelun?	8 - 79		8 - 79
Sosioeko- nominen_ asema	Kuulutteko itse tai kuuluuko kotitaloutenne mielestänne	1 = Työväenluokkaan 2 = Alempaan keskiluokkaan 3 = Keskiluokkaan 4 = Ylempään keskiluokkaan 5 = Ylempään sosiaaliluokkaan 6 = Muu (spontaani) 7 = Ei mikään (spontaani) 7 = Kieltäytyi 8 = EOS		1 = Työväenluokkaan ... 5 = Ylempään sosiaaliluokkaan
Huolestu- neisuus	Kuulutteko itse tai kuuluuko kotitaloutenne mielestänne	1 = Työväenluokkaan 2 = Alempaan keskiluokkaan 3 = Keskiluokkaan 4 = Ylempään keskiluokkaan 5 = Ylempään sosiaaliluokkaan 6 = Muu (spontaani) 7 = Ei mikään (spontaani) 7 = Kieltäytyi 8 = EOS		1 = Työväenluokkaan ... 5 = Ylempään sosiaaliluokkaan